

Absolventi středních škol a trh práce

Odvětví:
POTRAVINÁŘSTVÍ

Mgr. Gabriela Doležalová
a kolektiv autorů

Praha 2018

Obsah

1. Úvodní slovo.....	3
2. Nově přijatí žáci a absolventi škol.....	4
2.1 Vývoj počtu absolventů a jejich oborová struktura	4
2.2 Vývoj počtu nově přijatých žáků a jejich oborová struktura	6
2.3 Struktura nově přijatých žáků v krajích	8
2.4 Přehled oborů vzdělání	10
2.5 Přehled středních škol.....	11
3. Nezaměstnanost absolventů škol na trhu práce.....	12
3.1 Nezaměstnanost absolventů škol podle kategorie vzdělání	12
3.2 Nezaměstnanost absolventů škol podle oboru vzdělání	15
3.3 Nezaměstnanost absolventů škol v krajích	15
4. Přejít absolventů škol na vysoké a vyšší odborné školy	16
4.1 Přihlašování absolventů s maturitou na vyšší odborné a vysoké školy	16
4.2 Předčasné odchody z vysokých škol	18
5. Shoda vzdělání a zaměstnání u absolventů	19
5.1 Zaměstnanost mladých absolventů podle seskupení povolání	19
5.2 Shoda získaného vzdělání a vykonávaného zaměstnání	20
6. Pohled absolventů škol na své uplatnění v oboru	22
6.1 Potravinářství a potravinářská chemie – UČEBNÍ OBORY	23
7. Potřeby a názory zaměstnavatelů na připravenost absolventů škol	25
7.1 Požadované dovednosti u absolventů ze strany zaměstnavatelů	25
7.2 Charakteristiky přijímání absolventů do zaměstnání z pohledu zaměstnavatelů.....	28
8. Trh práce a zaměstnanost v ČR a EU	31
8.1 Zaměstnanost podle odvětví	31
8.2 Zaměstnanost podle profesních skupin	32
9. Charakteristiky pracovníků vybraných skupin povolání	35
10. Závěr	38

Absolventi středních škol a trh práce – odvětví POTRAVINÁŘSTVÍ

Mgr. Gabriela Doležalová a kolektiv autorů – oddělení analýz trhu práce a vzdělávání

Vydal Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků

© NÚV 2018

Korektura: Oddělení pro komunikaci s veřejností a publikační činnost

1. Úvodní slovo

Mezi odborným vzděláváním a trhem práce existuje úzká vazba. Jedním z hlavních cílů vzdělávání je poskytovat žákům kvalifikaci vhodnou pro uplatnění na trhu práce. Ve školách žáci získávají všeobecné i odborné vědomosti a dovednosti – kompetence, které jim mají umožnit dobré budoucí pracovní uplatnění.

Vzdělávání tím vlastně formuje budoucí nabídku kvalifikované pracovní síly. V ideálním případě by měla existovat rovnováha mezi nabídkou nových pracovních sil na jedné straně a poptávkou zaměstnavatelů na straně druhé. Aby byl tento proces co nejefektivnější, je důležité, aby měl resort školství i další zainteresované subjekty na všech svých rozhodovacích úrovních k dispozici (pro svá jednání a strategická i koncepční rozhodování) co nejvíce informací jak o potřebách a požadavcích zaměstnavatelů a trhu práce, tak o připravenosti a úspěšnosti absolventů škol při přechodu do pracovního života. Tyto informace poskytují resortu školství potřebnou zpětnou vazbu, a mohou tedy posloužit k dalšímu rozvoji vzdělávání.

Národní ústav pro vzdělávání (NÚV) se problematice odborného vzdělávání žáků a jejich následného uplatnění na trhu práce dlouhodobě věnuje. Každoročně jsou zpracovávány informace o vývoji oborové struktury žáků na středních i vyšších odborných školách, stejně jako údaje o nezaměstnanosti absolventů škol. V několikaletých intervalech se zjišťují také jak názory zaměstnavatelů na připravenost absolventů škol pro praxi, tak názory samotných absolventů na využití získaných dovedností. Mezi informacemi nechybějí ani názory pracovníků úřadů práce, materiály ke zjišťování potřeb trhu práce prostřednictvím analýz inzertní nabídky pracovních míst, porovnávání shody mezi získaným vzděláním a vykonávaným zaměstnáním atd. Všechny tyto informace doposud zjištěné a zpracované v NÚV jsou dostupné na webových stránkách www.infoabsolvent.cz nebo na www.nuv.cz v části Vzdělávání a trh práce.

Zmíněné materiály a publikace jsou obvykle zaměřeny na jednu z uvedených tematických oblastí. Rada jednání a rozhodování v odborném školství přitom probíhá spíše v rámci stejného oborového zaměření, to znamená, že odpovídá rámci jednotlivých odvětví či sektorů. V tomto rámci jsou také organizovány a pracují oborové skupiny a sektorové rady, v nichž jsou zastoupeni odborníci a představitelé jak vzdělavatelů, tak zaměstnavatelů či jejich sdružení.

A právě potřeba mít pohromadě informace podle oborového zaměření stojí za vznikem tohoto materiálu. Ten totiž **obsahuje důležité a dostupné informace o počtech nově přijatých žáků a absolventů škol, o jejich připravenosti a úspěšnosti při přechodu na trh práce, popřípadě do dalšího vzdělávání, o tom, jestli absolventi skutečně v oboru pracují apod., pro zvolené odvětví, zde konkrétně pro POTRAVINÁŘSKÁ odvětví**. Kromě této publikace vznikly stejné materiály i pro odvětví: informatika, strojírenství, stavebnictví, doprava a spoje, zemědělství, zdravotnictví, gastronomie, obchod, ekonomická odvětví, služby, právní a veřejnosprávní činnosti a pedagogika, učitelství a sociální péče.

Vzhledem ke svému charakteru by tato publikace měla sloužit především představitelům MŠMT, MPSV a krajských úřadů, zástupcům zaměstnavatelů, členům oborových skupin a sektorových rad pro oblast potravinářství ad. Ti všichni se totiž nějakou měrou podílejí na rozvoji a směřování odborného vzdělávání, a to na úrovni daného odvětví.

Tato publikace obsahuje jen základní výtah dostupných informací. Vzhledem k jejímu omezenému rozsahu do ní není možné zahrnout všechny relevantní a užitečné informace ke každému tématu. Proto jsou v každé kapitole uvedeny zdrojové materiály a další užitečné odkazy, které je možné si volně vyhledat, a to především v Informačním Systému o uplatnění Absolventů škol na trhu práce (ISA) na www.infoabsolvent.cz.

2. Nově přijatí žáci a absolventi škol

Nejprve je třeba podívat se na to, kolik absolventů škol vlastně každoročně své vzdělávání úspěšně dokončí. Informace o absolventech škol i počtech žáků vychází z výkonových statistik školství, které MŠMT každoročně povinně zjišťuje od škol. Pro komplexnější pohled je v této kapitole vždy uveden nejen počet absolventů **skupiny oborů 29 Potravinářství a potravinářská chemie**, ale i počet absolventů celkem.

2.1 Vývoj počtu absolventů a jejich oborová struktura¹

V roce 2017 úspěšně ukončilo studium na střední škole (bez nástavbového studia, viz tab. 2.1) 72 tisíc absolventů, což je téměř stejný počet jako v předchozím roce. V předchozích letech docházelo k výraznému dlouhodobému poklesu počtu nově přijatých žáků do středních škol z důvodu demografického poklesu. Za posledních 5 let se snížil počet absolventů středních škol o čtvrtinu. V nejbližších letech lze spíše počítat se stagnací počtu absolventů škol vzhledem k vývoji počtů žáků vstupujících do 1. ročníků středního vzdělávání. Školní rok 2017/18 je významný skutečností, že konečně začal nárůst počtu žáků vstupujících do prvních ročníků středních škol, i když je tento nárůst zatím nepatrný (129 žáků; 0,1 %) a výraznější nárůst se projeví až po roce 2020.

Mezi absolventy středních škol (bez nástavbového studia) bylo v roce 2017 zhruba **28,8 % absolventů s výučním listem (kategorie E a H)**, **4,4 % absolventů s maturitou a s odborným výcvikem (kategorie L0)**, **37,6 % absolventů klasických maturitních oborů (kategorie M)** a **28,3 % absolventů gymnaziálních oborů (kategorie K)**.

Skupina oborů 29 Potravinářství a potravinářská chemie

Absolventi oborů skupiny **29 Potravinářství a potravinářská chemie** (v roce 2017 jich bylo téměř 1,7 tisíce) tvoří v posledních 2 letech 2,3 % všech absolventů středních škol (bez nástavbového studia), přitom se jejich podíl postupně zvyšuje (1,6 % v roce 2012). Počet absolventů v potravinářských oborech v období 2002–2012 výrazně poklesl, od roku 2014 jejich počet znovu roste a roste i jejich podíl na celku.

Tab. 2.1: Vývoj počtu absolventů skupiny oborů 29 Potravinářství a potravinářská chemie

Absolventi kategorií oborů po ZŠ (denní forma)			
Rok	Sk. 29		Všechny skupiny
	Počet	Podíl	
2002	2 617	1,9%	141 239
2007	2 347	1,8%	134 114
2012	1 527	1,6%	96 813
2013	1 516	1,6%	91 884
2014	1 570	1,9%	82 183
2015	1 565	2,0%	76 852
2016	1 645	2,3%	72 028
2017	1 662	2,3%	72 072

Podíly zachycené v tab. 2.1 i v dalších tabulkách této kapitoly vyjadřují procentuální zastoupení počtu absolventů dané skupiny oborů na celkovém počtu absolventů všech kategorií středního vzdělání navazujících přímo na ZŠ, tedy včetně gymnázií. Oproti tomu v některých jiných informačních zdrojích NÚV (např. na www.nuv.cz v sekci Vzdělávání a trh práce v krajích ČR) je možné se setkat s podíly absolventů vztahenými k celkovému počtu absolventů po ZŠ bez gymnázií. Každý z těchto přístupů tak nabízí mírně odlišný pohled na danou problematiku.

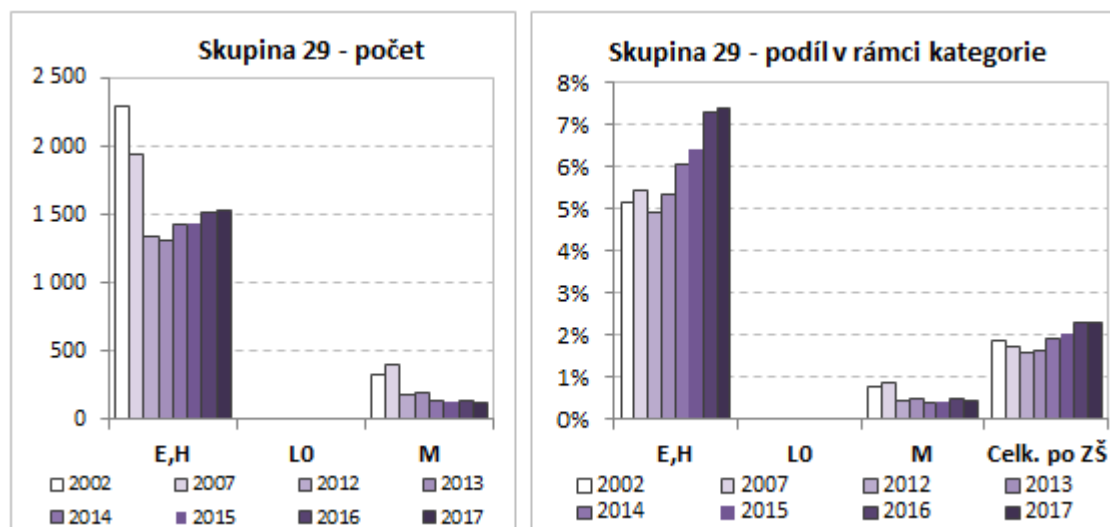
¹ V tabulkách uvádíme časové řady za roky 2012–2017, pro srovnání pak i údaje za roky 2002 a 2007.

Od roku 2012 vzrostl v celkovém souhrnu počet absolventů ve skupině 29 Potravinářství a potravinářská chemie o téměř 9 %, přitom v kategoriích E a H dosáhl nárůst 14,1 % (na 1,5 tisíce) a v kategorii M naopak poklesl o třetinu, jedná se ale o málo četnou skupinu (viz tab. 2.2 a obr. 2.1).

Tab. 2.2: Vývoj počtu absolventů škol podle kategorie vzdělání²

Absolventi - denní forma vzdělávání									
	Kat. E,H		Kat. LO		Kat. M		Kat. K	Celkem (po ZŠ)	
	Sk. 29	Vše	Sk. 29	Vše	Sk. 29	Vše		Sk. 29	Vše
2002	2 288	44 483	0	6 792	329	42 428	18 527	2 617	141 239
2007	1 944	35 802	0	6 933	403	46 511	24 193	2 347	134 114
2012	1 346	27 243	0	5 506	181	39 590	23 888	1 527	96 813
2013	1 316	24 592	0	5 070	200	38 969	22 686	1 516	91 884
2014	1 434	23 564	0	4 206	136	32 697	21 138	1 570	82 183
2015	1 435	22 260	0	3 707	130	29 783	20 533	1 565	76 852
2016	1 515	20 741	0	3 149	130	27 285	20 221	1 645	72 028
2017	1 536	20 739	0	3 205	126	27 121	20 403	1 662	72 072
změna 12-17 (%)	14,1%	-23,9%	-	-41,8%	-30,4%	-31,5%	-14,6%	8,8%	-25,6%

Obr. 2.1 a 2.2: Vývoj počtu a podílu absolventů škol v jednotlivých kategoriích (denní forma)

Skupina potravinářských oborů je ve vzdělávací struktuře absolventů početně významná, zejména u absolventů učebních oborů kategorií E a H (7,4 % podíl na celku). V kategorii M tvoří absolventi potravinářských oborů jen 0,5 % (obr. 2.2).

V roce 2017 v případě nástavbového studia tvořili absolventi potravinářských oborů pouze 0,6 % v denní formě vzdělání. Počet absolventů nástavbového studia těchto oborů vzdělání byl pouze 10 (ve

² V tabulce je uvedena procentní hodnota změny počtu absolventů mezi roky 2012 a 2017, protože účelem bylo vyjádřit rozsah změn ve střednědobém období, tzn. v posledních 5 letech. Samozřejmě k velkým změnám docházelo už dříve, což dokazují hodnoty počtu absolventů v roce 2002, 2007.

srovnání s 89 v roce 2007). Počet absolventů vyššího odborného vzdělávání je velice nízký, pouze 0,2 % denní i jiných forem vzdělávání. Na vyšších odborných školách nejsou potravinářské obory příliš zastoupeny.

Tab. 2.3: Vývoj počtu absolventů škol podle kategorie vzdělání

Absolventi	Kat. L5				VOŠ			
	denní		jiná forma		denní		jiná forma	
Rok	Sk. 29	Vše	Sk. 29	Vše	Sk. 29	Vše	Sk. 29	Vše
2002	65	6 316	12	3 459	32	6 572	0	643
2007	89	8 142	16	5 889	38	5 310	0	923
2012	2	3 682	0	4 049	12	4 935	0	1 672
2013	3	3 238	0	3 425	16	4 819	0	1 618
2014	1	2 703	0	2 359	20	4 370	4	1 748
2015	9	1 975	0	1 563	23	4 420	2	1 615
2016	4	1 554	0	1 385	11	4 139	4	1 546
2017	10	1 645	0	1 079	9	3 683	3	1 491
2017 (%)	0,6%	-	0,0%	-	0,2%	-	0,2%	-

Pokud Vás zajímá oborová struktura absolventů podrobněji, doporučujeme podívat se na www.infoabsolvent.cz → do části **Absolventi a trh práce** → v záložce **Vzdělávání a volba oboru** je pod nadpisem → **Počty žáků a absolventů** umístěna stránka **Vývoj počtu absolventů SŠ a VOŠ**. V ní lze dohledat srovnání zastoupení absolventů v jednotlivých skupinách a kategoriích oborů.

2.2 Vývoj počtu nově přijatých žáků a jejich oborová struktura

Struktura absolventů úzce souvisí se strukturou nově přijatých žáků. Ta totiž předznamenává, jak se bude přibližně vyvíjet počet a struktura absolventů o několik let později. V současnosti dochází k velkému snížení počtu žáků, což se začalo projevovat výrazněji i v oborové struktuře žáků. Největší snížení nastalo v roce 2010/11, kdy bylo do 1. ročníků středních škol přijato 113 150 žáků oproti 127 793 žákům v roce 2009/10. Pokles nově přijatých žáků ovšem pokračoval dále, v roce 2017/18 tak bylo do 1. ročníků středních škol (kromě nástaveb) přijato 99 739 žáků.

V posledních 5 letech (2012–2017) došlo k celkovému poklesu počtu žáků vstupujících do 1. ročníku oborů středních škol navazujících na základní školu o 2,9 %. Nejvíce za uvedené období klesl počet nově přijatých žáků do oborů s výučním listem (o 11,9 %, z 33,2 tisíce na 29,3 tisíce nově přijatých žáků). Počet žáků vstupujících do odborných maturitních oborů vzdělání se mírně navýšil u kategorie M (o 2,3 %) a mírně snížil u kategorie L0 (o 4,8 %). Počet nově přijatých žáků do gymnaziálních oborů je v posledních 5 letech stabilní (22,4 tis. v roce 2017).

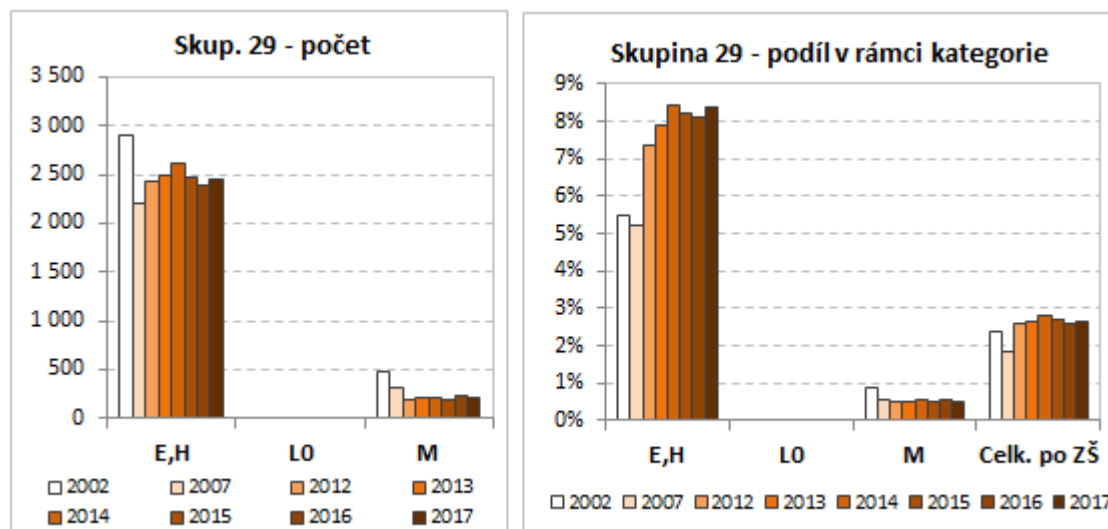
Skupina oborů 29 Potravinářství a potravinářská chemie

A jak je to s nově přijatými žáky ve skupině oborů 29 Potravinářství a potravinářská chemie? Počet nově přijatých žáků se v těchto oborech dlouhodobě snižoval (v roce 2002 bylo 3 364 nově přijatých, v roce 2007 pouze 2 498). Následně se pokles zastavil. V období 2012 až 2017 byl počet nově přijatých žáků do potravinářských oborů středních škol poměrně stabilní. Podíl nově přijatých žáků do potravinářských oborů byl v období 2012–2017 v rozmezí 2,6–2,8 % (což odpovídá poměrně rovnoměrnému počtu nově přijatých žáků do potravinářských oborů středních škol). Je tedy zřejmé, že mírné snížení počtu nově přijatých žáků v období 2014 až 2016 v těchto oborech souvisí převážně s celkovým poklesem nově přijatých žáků, tj. s demografickým poklesem.

Tab. 2.4: Vývoj počtu nově přijatých žáků do oborů středních škol po ZŠ podle kategorie vzdělání

Nově přijatí - denní forma vzdělávání									
Rok	Kat. E,H		Kat. LO		Kat. M		Kat. K	Celkem (po ZŠ)	
	Sk. 29	Vše	Sk. 29	Vše	Sk. 29	Vše	Vše	Sk. 29	Vše
2002	2 893	52 508	0	8 817	471	53 003	25 308	3 364	141 239
2007	2 194	42 093	0	10 110	304	55 185	25 845	2 498	134 114
2012	2 436	33 202	0	6 406	195	40 022	22 072	2 631	102 680
2013	2 495	31 566	0	6 486	204	40 060	22 175	2 699	101 258
2014	2 621	31 154	0	6 145	220	40 393	21 960	2 841	100 478
2015	2 478	30 118	0	6 248	191	40 182	22 524	2 669	99 994
2016	2 379	29 286	0	6 005	225	40 831	22 410	2 604	99 610
2017	2 447	29 257	0	6 099	206	40 926	22 375	2 653	99 739
změna 12-17 (%)	0,5%	-11,9%	-	-4,8%	5,6%	2,3%	1,4%	0,8%	-2,9%

Obr. 2.3 a 2.4: Vývoj počtu a podílu nově přijatých žáků v jednotlivých kategoriích (denní forma)

Podíl žáků vstupujících do skupiny potravinářských oborů s výučním listem v posledních pěti letech kolísá a v posledním období mírně narostl; u maturitních oborů pak mírně kolísá (jejich počet je ale nízký). Od roku 2002 ale podíl žáků vstupujících do učebních potravinářských oborů výrazně narostl, což je důsledkem výrazného celkového poklesu počtu nově přijatých žáků a pouze mírným poklesem počtu žáků potravinářských oborů. Podrobnější údaje o počtech a podílech nově přijatých žáků a jejich vývoji obsahují tab. 2.4 a obr. 2.3 a 2.4.

V případě nástavbového studia došlo z dlouhodobého hlediska ke snížení počtu nově přijatých žáků, v posledních 5 letech je počet nově přijatých žáků víceméně stabilní bez výraznějších odchylek. Nově přijatí žáci potravinářských oborů nástavbového studia tvoří ze všech nově přijatých 0,8 % v denní formě vzdělání (43 žáků). Klesající tendenci má i vývoj počtu nově přijatých do potravinářských oborů vyšších odborných škol – v roce 2017 bylo přijato pouze 12 žáků v denní formě a 11 v jiné než denní formě.

Tab. 2.5: Vývoj počtu nově přijatých žáků do oborů navazujících na SŠ podle kategorie vzdělání

Nově přijatí	Kat. L5				VOŠ			
	denní		jiná forma		denní		jiná forma	
Rok	Sk. 29	Vše	Sk. 29	Vše	Sk. 29	Vše	Sk. 29	Vše
2002	136	11 412	38	8 673	59	10 709	0	2 024
2007	89	11 406	20	11 005	51	8 786	0	3 189
2012	12	7 791	0	6 148	59	8 706	14	3 260
2013	57	7 036	0	6 006	45	8 548	11	3 257
2014	42	6 296	0	4 861	40	7 876	10	2 998
2015	55	5 802	0	4 395	28	6 887	12	2 981
2016	41	5 444	0	4 418	32	5 990	8	2 694
2017	43	5 110	0	2 950	12	5 131	11	2 747
2017 (%)	0,8%	-	0,0%	-	0,2%	-	0,4%	-

Pro zájemce o další informace týkající se struktury nově přijatých žáků do škol doporučujeme podívat se na stránku www.infoabsolvent.cz → do části **Absolventi a trh práce** → v záložce **Vzdělávání a volba oboru** pod nadpisem → **Počty žáků a absolventů** → **Oborová struktura žáků v SŠ a VOŠ**.

Vývoj počtu nově přijatých žáků najdete v publikaci:

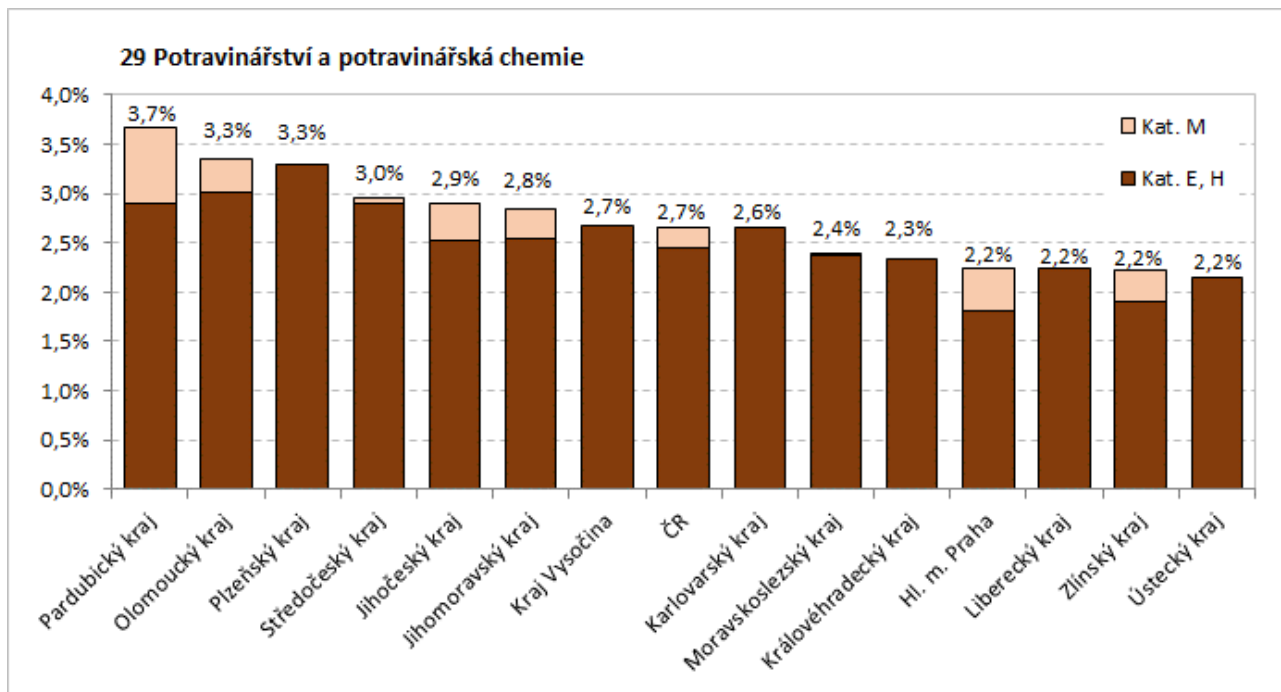
VOJTĚCH, J., CHAMOUTOVÁ, D.: *Vývoj vzdělanostní a oborové struktury žáků a studentů ve středním a vyšším odborném vzdělávání v ČR a v krajích ČR a postavení mladých lidí na trhu práce ve srovnání se stavem v EU – 2017/18*. Praha: NÚV, 2018. 51 stran; dostupné na <http://www.infoabsolvent.cz/Temata/PublikaceAbsolventi?Stranka=9-0-149>.

2.3 Struktura nově přijatých žáků v krajích

Tabulka 2.6 obsahuje údaje o počtech nově přijatých žáků v jednotlivých kategoriích potravinářských oborů v roce 2017, a to v krajském členění. Vzhledem k různé velikosti krajů je však potřebné pro vzájemné srovnávání mezi kraji využít spíše podíl nově přijatých žáků těchto oborů na celkovém počtu nově přijatých žáků (obr. 2.5).

V roce 2017 bylo v České republice přijato do 1. ročníků středních škol (bez nástavbového studia) 2 653 žáků do potravinářských oborů, což představuje 2,7 % všech nově přijatých žáků. Téměř ve všech krajích je podíl nově přijatých žáků do potravinářských oborů po ZŠ nižší než 3 %, pouze ve třech krajích je vyšší – v Pardubickém kraji (3,7 %), v Olomouckém kraji (3,3 %) a Plzeňském kraji (3,3 %). Nejméně žáků ze základních škol vstupuje do těchto oborů v kraji Ústeckém, Zlínském, Libereckém a v Hl. městě Praha (pouze 2,2 % žáků). Podíl nově přijatých do oborů s výučním listem (kat. E+H) je nejvyšší v Plzeňském kraji (3,3 %) a nejnižší v Hlavním městě Praha (1,8 %). Maturitní obory kat. M mají největší zastoupení v Pardubickém kraji (0,8 %).

Obr. 2.5: Podíl nově přijatých žáků v dané kategorii a skupině oborů na celkovém počtu žáků nově přijatých do oborů navazujících na ZŠ v roce 2017 v krajích (denní forma)

Tab. 2.6: Počet nově přijatých žáků podle kategorie vzdělání v roce 2017 v krajích (denní forma)

Kraj	Kat. E,H		Kat. LO		Kat. M		Kat. K	Celkem (po ZŠ)	
	Sk. 29	Vše	Sk. 29	Vše	Sk. 29	Vše		Sk. 29	Vše
Hl. m. Praha	257	2 669	0	767	63	6 606	4 069	320	14 275
Středočeský kraj	268	3 106	0	406	6	3 488	2 112	274	9 271
Jihočeský kraj	157	1 944	0	390	23	2 540	1 298	180	6 210
Plzeňský kraj	172	1 576	0	337	0	2 248	1 036	172	5 210
Karlovarský kraj	73	1 021	0	133	0	1 071	501	73	2 757
Ústecký kraj	177	2 979	0	385	0	3 311	1 424	177	8 218
Liberecký kraj	87	1 332	0	182	0	1 654	706	87	3 897
Královéhradecký kraj	129	1 637	0	264	0	2 378	1 165	129	5 519
Pardubický kraj	152	1 620	0	377	41	2 205	1 015	193	5 246
Kraj Vysočina	128	1 414	0	356	0	1 856	1 098	128	4 774
Jihomoravský kraj	272	2 989	0	761	31	4 120	2 712	303	10 685
Olomoucký kraj	191	1 953	0	434	21	2 422	1 411	212	6 333
Zlínský kraj	109	1 449	0	543	18	2 284	1 416	127	5 719
Moravskoslezský kraj	275	3 568	0	764	3	4 743	2 412	278	11 625
ČR	2 447	29 257	0	6 099	206	40 926	22 375	2 653	99 739

Každoroční krajský přehled vývoje počtu a podílu žáků a absolventů podle kategorie vzdělání je umístěn na webových stránkách www.nuv.cz → v části [Vzdělávání a trh práce](#) → pod odkazy [Souhrn informací o všech krajích](#) nebo [Informace o jednotlivých krajích](#).

2.4 Přehled oborů vzdělání

Jak už bylo v předchozím textu několikrát zmíněno, velké **změny** se v posledních letech uskutečnily také **v oblasti soustavy oborů vzdělání**. Kurikulární reforma je spojena spíše s obsahovými proměnami přípravy a realizace vzdělávání, ovšem součástí těchto změn byla i **redukce počtu oborů vzdělání**. Nově vzniklé obory vzdělání jsou totiž širěji koncipovány, aby umožnily absolventům širší uplatnitelnost, a dávají školám také možnost upravit si vzdělávací program o regionální prvek (promítnutí místních specifik trhu práce, požadavků zaměstnavatelů, provozních a technických podmínek školy apod.).

Kurikulární reforma probíhala několik let, kdy byly postupně během čtyř let vydávány nové rámcové vzdělávací programy a školy měly dvouletou lhůtu pro implementaci nových oborů do výuky prostřednictvím vytvoření vlastních školních vzdělávacích programů. Od roku 2012 už jsou všichni žáci přijímáni jen do nových oborů vzdělání.

Přehled potravinářských oborů realizovaných ve školním roce 2016/17 na středních školách včetně počtu žáků v jednotlivých ročnících najdete v tabulce 2.7.

Tab. 2.7: Přehled oborů vzdělání s počtem žáků a absolventů v roce 2016/17 v denní formě vzdělání

Kategorie a obor vzdělání		1. roč.	2. roč.	3. roč.	4. roč.	Absolventi	Nově přijati
E	2951E01 Potravinářská výroba	368	288	236	0	190	353
	2951E02 Potravinářské práce	108	111	0	0	82	94
E Celkem		476	399	236	0	272	447
H	2951H01 Výrobce potravin	57	32	39	0	39	55
	2953H01 Pekař	274	155	166	0	155	254
	2954H01 Cukrář	1 643	1 326	1 233	0	990	1 566
	2956H01 Řezník-uzenář	137	91	90	0	80	125
H Celkem		2 111	1 604	1 528	0	1 264	2 000
M	2941M01 Technologie potravin	104	86	50	61	65	92
	2942M01 Analýza potravin	118	120	117	128	61	114
M Celkem		222	206	167	189	126	206
L5	2941L51 Technologie potravin	51	13	0	0	10	43
L5 Celkem		51	13	0	0	10	43

Tabulka 2.8 obsahuje přehled počtu oborů, do kterých byli přijati žáci do 1. ročníků. Je zde zřejmý trend redukce oborů vzdělání ve středním odborném vzdělávání.

Tab. 2.8: Vývoj počtu oborů vzdělání, do kterých byli v daném roce přijati žáci do 1. ročníku denního studia

Kategorie	29 Potravinářství a potravn. chemie				Celkem			
	2002	2007	2012	2017	2002	2007	2012	2017
E	6	5	2	2	67	56	33	33
H	8	6	4	4	151	114	71	74
L5	6	5	2	2	52	30	25	22
M	3	3	1	1	213	210	71	74
Všechny	23	19	9	9	579	495	243	244

V roce 2007 (ještě před kurikulární reformou) byli noví žáci přijati do 495 různých oborů vzdělání na středních školách, v roce 2012 už jen do 243. Skupinu oborů 29 Potravinářství a potravinářská chemie lze řadit mezi skupiny s menším počtem oborů. V roce 2017 byli žáci přijati jen do 9 různých potravinářských oborů vzdělání, z toho 2 tvořily méně náročné obory s výučním listem kategorie E a 4 klasické obory s výučním listem kategorie H. Další 2 obory jsou kategorie M, tj. klasické odborné vzdělání s maturitou, a 1 obor patří do nástavbového studia.

2.5 Přehled středních škol

S klesajícím počtem žáků bylo nutné optimalizovat také síť středních škol. Zatímco v roce 2002 přijalo žáky do 1. ročníků 1 571 středních škol, z toho 132 do některého z oborů skupiny 29 Potravinářství a potravinářská chemie, v roce 2017 byl celkový počet škol (s alespoň jedním přijatým žákem) 1 309, z toho 119 s potravinářskými obory. Podrobnější počty škol, které přijaly žáky do 1. ročníku oborů středních škol, a to v detailu, o jakou kategorii vzdělání se jednalo, jsou uvedeny v tabulkách 2.9 a 2.10 (ve druhé z nich v členění podle krajů).

Tab. 2.9: Počet škol, které v daných letech přijaly ke studiu žáky do oborů v denní formě vzdělání

Rok	29 Potravinářství a potravin. chemie						Celkem					
	Všechny	E	H	L0	M	L5	Všechny	E	H	L0	M	L5
2002	132	31	85		10	6	1 571	195	546	228	767	344
2007	116	24	79		8	5	1 444	162	474	259	807	331
2017	119	35	90		8	3	1 309	153	444	238	711	237

Tab. 2.10: Počet škol, které v roce 2017 přijaly ke studiu žáky do oborů v denní formě vzdělání

Kraj	29 Potravinářství a potravin. chemie						Celkem					
	Všechny	E	H	L0	M	L5	Všechny	E	H	L0	M	L5
Hl. m. Praha	9	3	7		1		185	12	33	23	88	24
Středočeský kraj	18	3	15		1	2	151	19	55	20	78	27
Jihočeský kraj	9	3	5		1		89	10	33	14	46	18
Plzeňský kraj	8	3	5				55	8	22	13	32	14
Karlovarský kraj	3	2	2				36	7	15	8	21	5
Ústecký kraj	8	1	8				95	22	37	23	55	17
Liberecký kraj	4	1	4				48	6	15	7	34	8
Královéhradecký kraj	8	2	6				84	7	29	13	49	16
Pardubický kraj	9	2	7		1	1	75	3	32	18	40	14
Kraj Vysočina	7	1	7				62	8	27	12	34	11
Jihomoravský kraj	10	5	5		1		127	12	41	24	69	26
Olomoucký kraj	9	3	6		1		97	15	31	18	47	17
Zlínský kraj	6	2	5		1		67	9	29	19	40	17
Moravskoslezský kraj	11	4	8		1		138	15	45	26	78	23
ČR	119	35	90		8	3	1 309	153	444	238	711	237

Více informací k dané problematice uvádí publikace VOJTĚCH, J., CHAMOUTOVÁ, D., CHOMOVÁ, P.: *Analýza realizované vzdělávací nabídky středních škol*. Praha: NÚV, 2017. 51 stran; dostupné na <http://www.infoabsolvent.cz/Temata/PublikaceAbsolventi?Stranka=9-0-143>.

3. Nezaměstnanost absolventů škol na trhu práce

Nezaměstnanost absolventů škol patří k důležitým ukazatelům, které názorně vypovídají o uplatnitelnosti absolventů škol, ale také o zájmu a potřebách zaměstnavatelů. Tento ukazatel umožňuje srovnávat situaci absolventů jak v čase, tak mezi jednotlivými druhy vzdělání. Míra nezaměstnanosti absolventů škol vyjadřuje, kolik procent absolventů zůstalo bez zaměstnání a přihlásilo se do evidence na úřadu práce. Uváděné hodnoty vycházejí z poměru počtu absolventů v ukončeném školním roce a počtu evidovaných nezaměstnaných z nich. Míra nezaměstnanosti absolventů se vztahuje k datu 30. dubna daného roku.

3.1 Nezaměstnanost absolventů škol podle kategorie vzdělání

Míra nezaměstnanosti absolventů je velmi citlivá na ekonomický vývoj. V letech 2003–2008 se vlivem příznivé hospodářské situace nezaměstnanost absolventů snížila na minimální hodnoty. Mezi lety 2008 a 2010 se míra nezaměstnanosti absolventů začala vlivem ekonomické krize zvyšovat, aby v následujících dvou letech 2011–2012 zase postupně klesala. Nepříznivý vývoj ekonomiky, který vyústil v druhou hospodářskou recesi, kdy šest čtvrtletí po sobě ekonomika klesala, způsobil opětovné zvýšení **míry nezaměstnanosti absolventů škol v dubnu 2013 na nové maximum. V roce 2014 se však situace na trhu práce stabilizovala**, ekonomika začala růst a nezaměstnanost absolventů škol opět v porovnání s předchozím rokem klesla. **Pokles pokračoval i v dalším období, v roce 2018 dosahovala míra nezaměstnanosti absolventů škol pouze nízkých hodnot.**

Nejvyšší míra nezaměstnanosti byla v roce 2018 zaznamenána tradičně u absolventů s výučním listem (kategorie E, 8,7 %, kategorie H, 4,4 %) a u absolventů nástavbového vzdělání (kategorie L5; 5,3 %), nicméně ve srovnání s předchozím rokem došlo u těchto kategorií k výraznému poklesu. **Nejnižší hodnoty nezaměstnanosti** pak vykazují absolventi oborů s maturitou bez odborného výcviku (kategorie M; 3,7 %) a vyšších odborných škol (kategorie N; 1,8 %), i zde se snížily míry nezaměstnanosti absolventů ve srovnání s rokem 2017. Nezaměstnanost absolventů maturitních oborů s odborným výcvikem (kategorie L0) dosáhla v roce 2017 4,6 %, což stejně jako v uplynulých třech letech převyšuje míru nezaměstnanosti maturantů ostatních čtyřletých oborů, ale i vyučených kategorie H. Míra nezaměstnanosti absolventů nástavbového studia po vyučení je už tradičně vyšší než u vyučených a v roce 2018 činila 5,3 %.

Potravinářství a potravinářská chemie

Absolventi potravinářských oborů vykazují dlouhodobě ve všech kategoriích vzdělání vyšší nezaměstnanost, než je průměr v jednotlivých kategoriích. Z tohoto pravidla v posledních čtyřech letech mírně vybočuje kategorie H (střední vzdělání s výučním listem), kde se nezaměstnanost absolventů potravinářských oborů pohybovala na hranici průměru. Vývoj míry nezaměstnanosti absolventů potravinářských oborů kopíruje trendy a časový vývoj nezaměstnanosti absolventů škol obecně.

U absolventů potravinářských oborů s výučním listem kategorie H se v roce 2015 nezaměstnanost pohybovala na úrovni 12,5 %, do roku 2018 však došlo k výraznému snížení na 4,2 %. U méně náročných učebních oborů kategorie E míra nezaměstnanosti absolventů poklesla ve stejném období z 19,5 % na 9,2 %. Zejména v době špatné ekonomické situace měli absolventi potravinářských oborů maturitní kategorie M vysokou míru nezaměstnanosti. Pokles míry nezaměstnanosti u absolventů této kategorie byl výrazný zejména mezi roky 2013 a 2014 a následně mezi roky 2015 a 2016, daleko výraznější než u celkové hodnoty za absolventy této kategorie vzdělání. V roce 2018 se míra

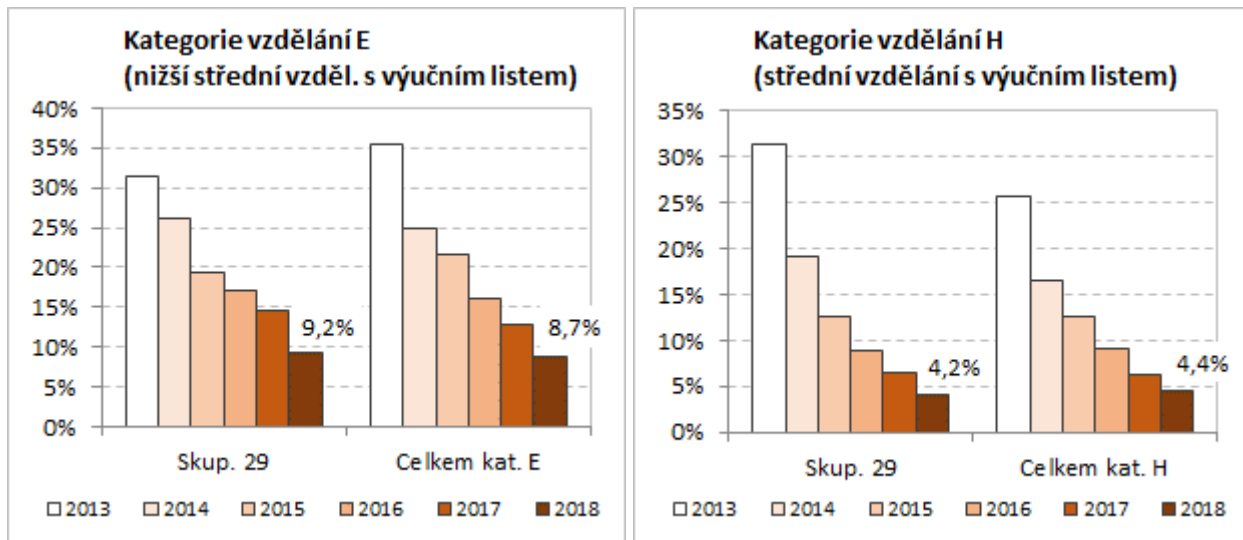
nezaměstnanosti u těchto absolventů pohybovala na úrovni 5,6 %, což je téměř o 2 p.b. více než průměr. Hodnocení u kategorií L5 a N je obtížné vzhledem k nízkému počtu absolventů škol.

Vývoj nezaměstnanosti absolventů škol za posledních 6 let v jednotlivých kategoriích a skupině oborů 29 Potravinářství a potravinářská chemie je znázorněn v grafech na obrázcích 3.1 až 3.4.

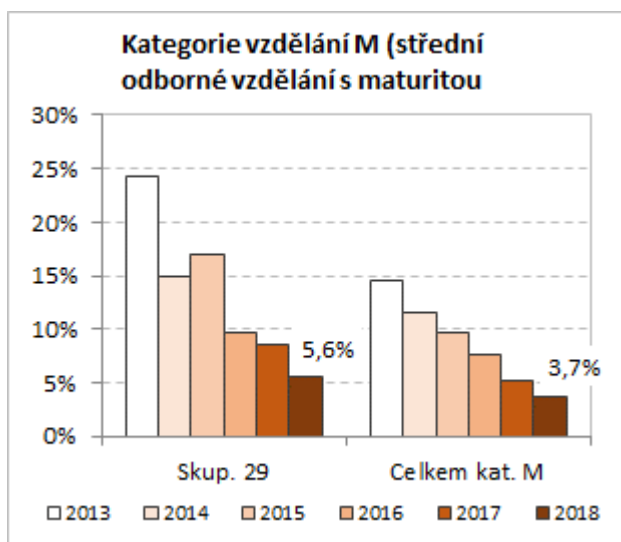
Tab. 3.1: Nezaměstnanost absolventů škol podle kategorie v letech 2015–2018

Kat.	Rok	Skup. 29 Potravinářství a potravinářská chemie			Celkem
		Počet absolventů	Počet nezam.	Míra nezaměstnanosti abs.	Míra nezaměstnanosti abs.
H	2015	1151	144	12,5%	12,6%
	2016	1203	106	8,8%	9,1%
	2017	1299	84	6,5%	6,2%
	2018	1290	54	4,2%	4,4%
E	2015	298	58	19,5%	21,7%
	2016	268	46	17,2%	16,0%
	2017	256	37	14,5%	12,9%
	2018	272	25	9,2%	8,7%
M	2015	136	23	16,9%	9,6%
	2016	134	13	9,7%	7,5%
	2017	130	11	8,5%	5,2%
	2018	126	7	5,6%	3,7%
L5	2016	9	4	44,4%	10,6%
	2017	4	1	25,0%	8,9%
	2018	10	0	0,0%	5,3%
N	2015	20	2	10,0%	7,5%
	2016	23	2	8,7%	5,2%
	2017	11	0	0,0%	2,9%
	2018	9	0	0,0%	1,8%

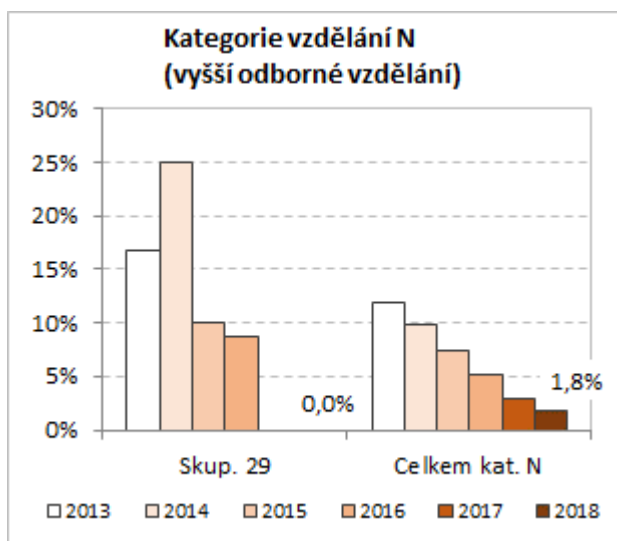
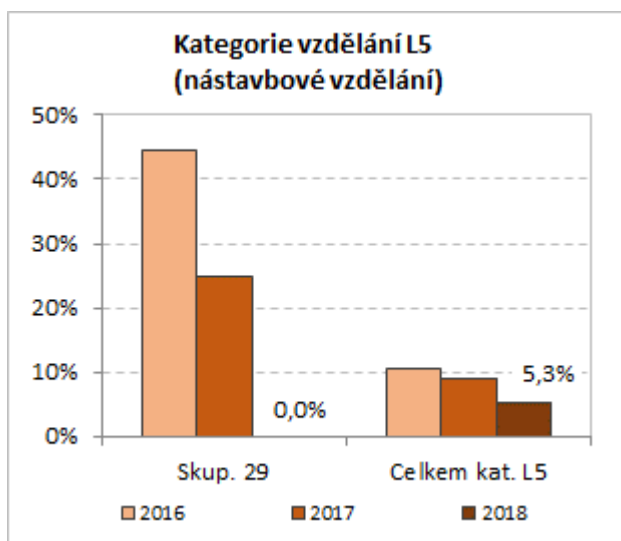
Obr. 3.1: Míra nezaměstnanosti absolventů s výučním listem v letech 2013–2018

Obr. 3.2: Míra nezaměstnanosti absolventů 4letých oborů s maturitou v letech 2013–2018

Obr. 3.3–3.4: Míra nezaměstnanosti absolventů nástavbového a vyššího odborného vzdělání v letech 2013–2018

Pro další informace, souhrny i metodologii k tématu nezaměstnanosti absolventů škol doporučujeme podívat se na stránky www.infoabsolvent.cz → do části **Absolventi a trh práce** → v záložce **Nezaměstnanost** pod nadpisem → **Nezaměstnanost absolventů škol**. Najdete zde informace o nezaměstnanosti absolventů škol podle jednotlivých kategorií i skupin oborů vzdělání, včetně jejich porovnání.

Výchozí publikace:

Úlovec, M., Vojtěch, J.: *Nezaměstnanost absolventů škol se středním a vyšším odborným vzděláním – 2018*. Praha: NÚV, 2018. 42 stran;
dostupné na <http://www.infoabsolvent.cz/Temata/PublikaceAbsolventi?Stranka=9-0-151>.

3.2 Nezaměstnanost absolventů škol podle oboru vzdělání

V tabulce 3.2 jsou uvedeny míry nezaměstnanosti absolventů škol v roce 2016 a 2018 podle jednotlivých oborů vzdělání.

Z potravinářských oborů s vyšším počtem absolventů mezi obory s nízkou mírou nezaměstnanosti patří učební obor Řezník-uzenář a Pekař. Naopak vysokou míru nezaměstnanosti vykazují učební obory Potravinářské práce a Potravinářská výroba i maturitní obor Analýza potravin. U oborů s nízkým počtem absolventů je míra nezaměstnanosti méně spolehlivá (vychýlí ji poměrně značně i úbytek jednoho či dvou absolventů – uchazečů o zaměstnání).

Tab. 3.2: Míra nezaměstnanosti absolventů škol podle oborů v letech 2016 a 2018

Obor	Název oboru	2016			2018		
		ABS	NZ	MIRA NZ	ABS	NZ	MIRA NZ
2951E01	Potravinářská výroba	200	38	19,0%	190	15	7,9%
2951E02	Potravinářské práce	68	8	11,8%	82	10	12,2%
2951H01	Výrobce potravin	16	5	31,3%	39	2	5,1%
2953H01	Pekař	117	8	6,8%	155	6	3,9%
2954H01	Cukrář	976	88	9,0%	1 012	44	4,3%
2956H01	Řezník-uzenář	94	5	5,3%	84	2	2,4%
2941M01	Technologie potravin	54	5	9,3%	65	1	1,5%
2942M01	Analýza potravin	80	8	10,0%	61	6	9,8%
2941L51	Technologie potravin	9	4	44,4%	10	0	0,0%

Pozn.: ABS – počet absolventů v předchozím školním roce; NZ – počet evidovaných nezaměstnaných absolventů; MIRA NZ – míra nezaměstnanosti absolventů škol k 30. dubnu. Některé obory vykazují malé množství absolventů, v takových případech může být míra nezaměstnanosti nevyhovující.

Nezaměstnanost absolventů škol podle jednotlivých oborů si můžete vyhledat také na webové stránce <http://www.infoabsolvent.cz/Temata/ClanekAbsolventi/5-1-02>.

3.3 Nezaměstnanost absolventů škol v krajích

Národní ústav pro vzdělávání každoročně zpracovává reporty o nezaměstnanosti absolventů škol pro jednotlivé kraje. Pro každý kraj je zpracováván dlouhodobější vývoj nezaměstnanosti absolventů podle kategorií, včetně srovnání se situací v České republice. Nechybějí zde ani aktuální míry nezaměstnanosti absolventů v kraji v členění podle skupin oborů vzdělání. Kromě toho je k dispozici také zpráva za Českou republiku, ve které jsou hodnoty nezaměstnanosti absolventů v krajích navzájem porovnány. Tyto materiály jsou veřejně dostupné na webových stránkách www.nuv.cz → v části **TÉMATA** pod nadpisem [Vzdělávání a trh práce](#) a následně [Analýzy a data NÚV](#) → pod odkazem [Souhrn informací o všech krajích – struktura zaměstnanosti, nově přijatí žáci a absolventi, nezaměstnanost absolventů](#). Případně lze využít odkaz [Informace o jednotlivých krajích](#).

4. Přechod absolventů škol na vysoké a vyšší odborné školy

Absolventi středních škol, kteří získají maturitní vzdělání, mohou dále pokračovat v terciárním studiu, a to na vyšších odborných či vysokých školách. Jaký podíl absolventů se však do dalšího studia hlásí a kolik je jich přijato? Tyto informace je možné získat z vysokoškolských matrik. V následující kapitole se údaje vztahují pouze k uchazečům, kteří se hlásí ke studiu na vyšší odborné a vysoké školy bezprostředně po ukončení střední školy.

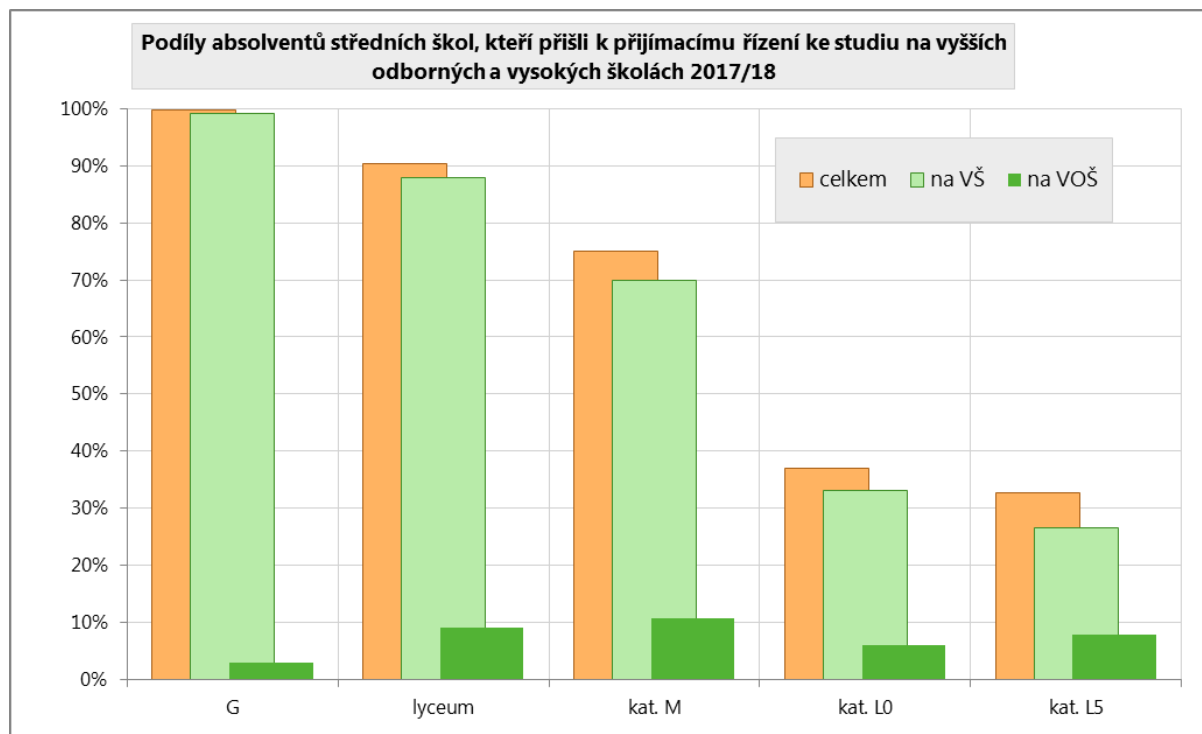
4.1 Přihlašování absolventů s maturitou na vyšší odborné a vysoké školy

S rostoucími kapacitami vysokých škol v minulých letech narůstaly i počty přihlášených a přijatých absolventů oborů středních škol (včetně nástavbového vzdělávání). Počet uchazečů o terciární vzdělávání narůstal, a to až do roku 2010/11, kdy dosáhl 161 tisíc. Od roku 2011/12 pak v důsledku poklesu demografické křivky a postupného snižování zájmu uchazečů z řad odložené poptávky postupně klesá jak počet přihlášených ke studiu do terciárního vzdělávání, tak počet přijatých.

Přestože došlo k absolutnímu poklesu **počtu absolventů hlásících se na vysoké a vyšší odborné školy**, podíl přihlášených ke studiu na vysoké školy z řad absolventů středních škol v letech 2014/15–2016/17 narůstal (ze 79,1 % na 80,4 %). V roce 2017/18 jsme pak zaznamenali pokles na 78,8 %. Na vyšších odborných školách je však situace jiná – podíl absolventů středních škol přihlášených ke studiu poklesl z 9,0 % v roce 2014/15 na 6,6 % v roce 2017/18.

Nejčastěji se ke studiu na vyšších odborných či vysokých školách hlásí maturanti z gymnázií (téměř všichni) a lyceí (91 %), pak absolventi z klasických maturitních oborů kategorie M (75 %), následují absolventi oborů s maturitou a odborným výcvikem (kategorie L0; 37 %) a nástavbových oborů (33 %).

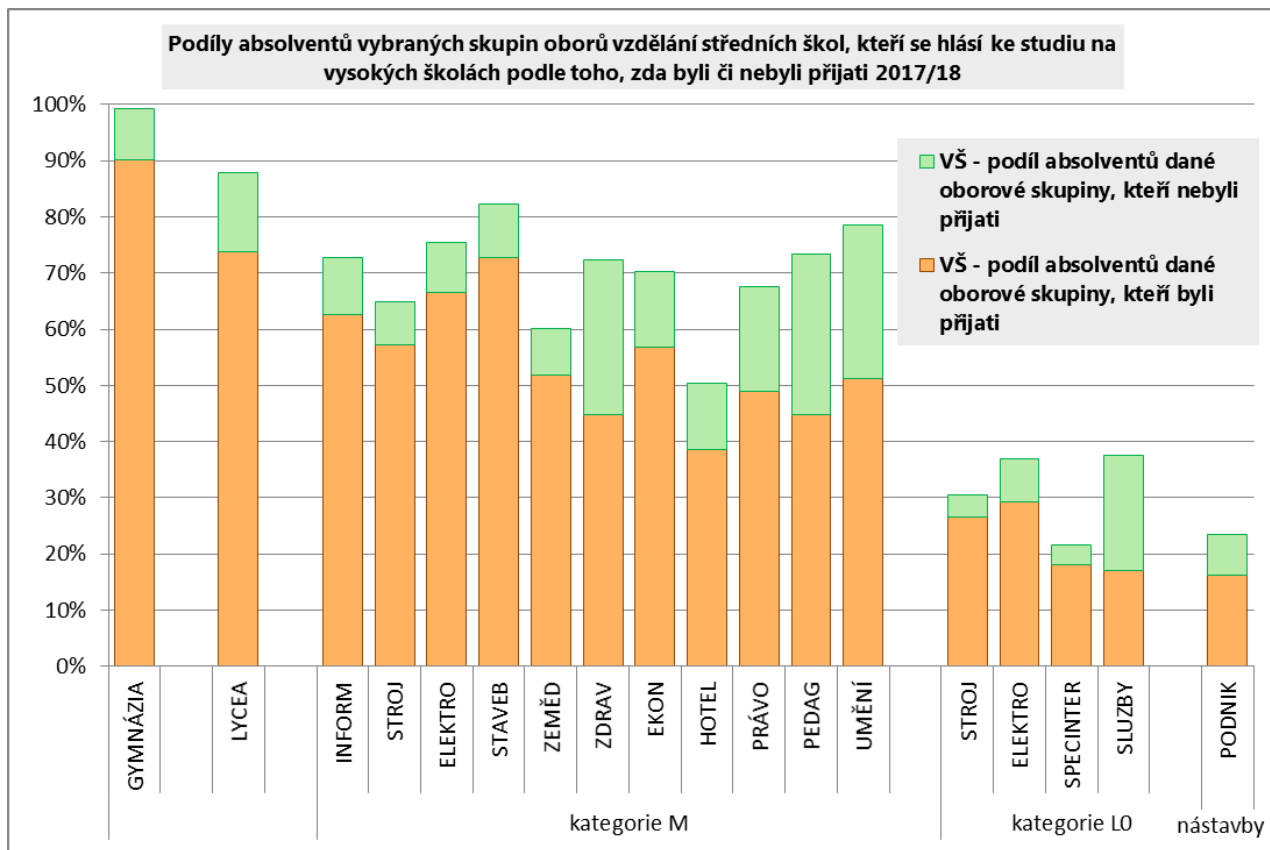
Obr. 4.1: Podíly absolventů středních škol, kteří přišli k přijímacímu řízení ke studiu na vyšších odborných školách a vysokých školách 2017/18

Při přijímacím řízení jsou absolventi středoškolského studia úspěšní v různé míře, jejich úspěšnost se podle typů a druhů oborů středních škol pohybuje od 93 % v případě gymnázií až do 66 % v případě absolventů nástavbového studia. Obecně platí, že absolventi středoškolských oborů všeobecného charakteru a méně odborně zaměřených oborů jsou při přijímacím řízení úspěšnější, a to zejména při přijímacím řízení ke studiu na vysokých školách.

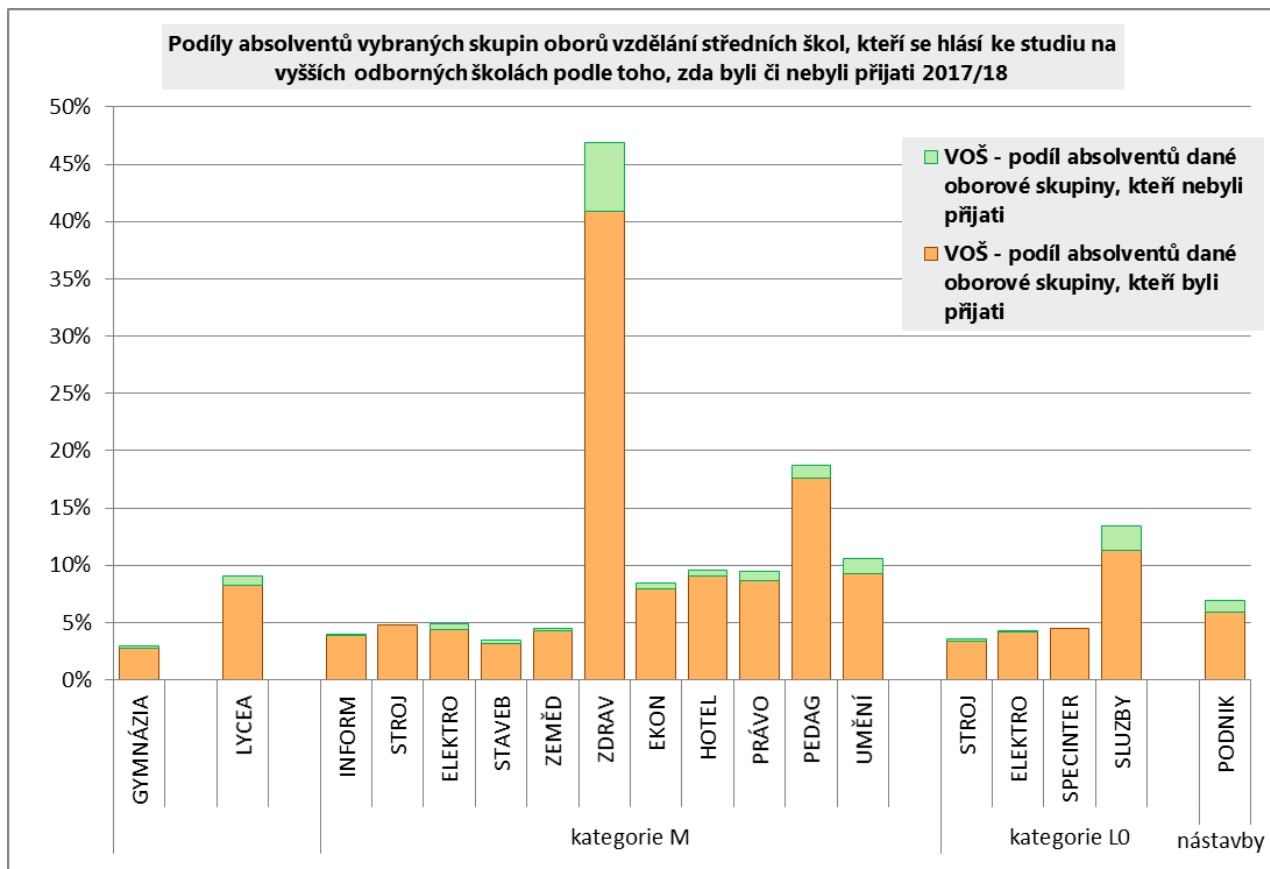
V přijímacím řízení ke studiu na vysokých školách souvisí úspěšnost absolventů s poskytovanou úrovní připravenosti pro terciární studium. Proto jsou nejúspěšnější absolventi gymnázií a lyceí. Následuje odstupňovaně úspěšnost absolventů maturitních oborů kategorie M a oborů s odborným výcvikem (kategorie L0), v případě absolventů oborů nástavbového studia je úspěšnost nižší.

Obr. 4.2: Podíly absolventů škol vybraných skupin oborů vzdělání středních škol, kteří se hlásí ke studiu na studiu na vysokých školách – 2017/18

Při přijímacím řízení ke studiu na vyšší odborné školy je úspěšnost absolventů všech kategorií vzdělávání na středních školách vyšší než na školy vysoké. To je dáno zejména skutečností, že vyšší odborné školy nekladou na uchazeče o studium tak vysoké nároky a vzhledem ke školnému je volba absolventů uvážlivější.

Obr. 4.3: Podíly absolventů vybraných skupin oborů vzdělání středních škol, kteří se hlásí ke studiu na vyšších odborných školách – 2017/18

Podrobnější údaje o přechodu absolventů potravinářských oborů do terciárního vzdělávání nejsou k dispozici.

4.2 Předčasné odchody z vysokých škol

Absolventi středních škol se liší nejen v rozhodování, na kterou vysokou školu nastoupí, ale i tím, jak úspěšní jsou při studiu na vysoké škole. Úspěšnost při studiu na vysoké škole se vyjadřuje mírou **odchodů z vysokoškolského studia**.

Před úspěšným ukončením studia odchází v prvních dvou letech po maturitní zkoušce z vysokých škol celkem 14 % absolventů středních škol (jedná se o údaje o absolventech z roku 2012). Nejméně často odcházejí absolventi všeobecného vzdělávacího proudu středoškolského vzdělávání, tedy absolventi oborů gymnázium (6 % těch, kteří ke studiu nastoupili) a lyceum (13 %). Poměrně úspěšnější při vysokoškolském studiu jsou i absolventi maturitních oborů kategorie M. Předčasně jich odchází ze studia asi 22 %. Častěji odcházejí absolventi maturitních oborů kategorie LO (s odborným výcvikem) a absolventi oborů nástavbového studia (40 %, resp. 43 % těch, kteří k vysokoškolskému studiu nastoupí).

Další informace, souhrny i metodologie k tématu přechodu absolventů škol do terciárního vzdělávání a jejich neúspěšnosti studia na vysokých školách jsou uvedeny na www.infoabsolvent.cz v sekci **Absolventi a trh práce** → v záložce **Vzdělávání a volba oboru** → v podkapitole **Přechod absolventů SŠ do terciéru**. Najdete zde porovnání úspěšnosti absolventů při přechodu na vyšší

odborné a vysoké školy mezi jednotlivými skupinami oborů vzdělání (údaje za Potravinářské obory nejsou k dispozici), i podle kategorie vzdělání.

Informace v této kapitole vycházejí z publikací:

VOJTĚCH, J., KLEŇHA, D.: *Přechod absolventů středních škol do terciárního vzdělávání – 2017/18*. Praha: NÚV, 2018. 58 stran,

dostupné na <http://www.infoabsolvent.cz/Temata/PublikaceAbsolventi?Stranka=9-0-152>.

PIKÁLKOVÁ, S., VOJTĚCH, J., KLEŇHA, D.: *Úspěšnost absolventů středních škol ve vysokoškolském studiu, předčasné odchody ze vzdělávání – 2014*. Praha: NÚV, 2014. 58 stran, dostupné na <http://www.infoabsolvent.cz/Temata/PublikaceAbsolventi?Stranka=9-0-95>.

5. Shoda vzdělání a zaměstnání u absolventů

V této kapitole se podíváme na strukturu zaměstnanosti absolventů podle profesního členění. **Pojem absolvent zde přitom bude představovat mladého člověka ve věku 20 až 24 let.** Analyzované údaje vycházejí z Výběrového šetření pracovních sil, prováděného Českým statistickým úřadem. Na základě odborného porovnání dosaženého vzdělání a vykonávaného zaměstnání lze z těchto dat získat také strukturu zaměstnanosti absolventů podle toho, jak moc se jejich vzdělání blíží vykonávanému zaměstnání – jedná se o určení tzv. shody mezi vzděláním a vykonávaným zaměstnáním.

5.1 Zaměstnanost mladých absolventů podle seskupení povolání

V roce 2016 bylo zaměstnáno ve věku 20–24 let **celkem** 197 tisíc absolventů středního odborného vzdělání, z nich 4 tisíce tvořili absolventi skupiny oborů 29 Potravinářství a potravinářská chemie. To znamená, že mezi zaměstnanými absolventy ve věku 20–24 let tvořili **2,1 %** ti, kteří absolvovali některý z **oborů potravinářství a potravinářská chemie**, ať už na úrovni vyučení, či maturity, a jejich počet se od roku 2013 snížil o 7,2 %.

V roce 2016 bylo zaměstnáno téměř **99 tisíc vyučených absolventů ve věku 20–24 let**, z toho téměř **3,2 tisíce (tj. 3,2 %)** z nich mělo vzdělání v některém ze skupiny oborů **Potravinářství a potravinářská chemie**. Od roku 2013 počet pracujících absolventů s výučním listem klesl pouze o 2,1 % a v případě vyučených absolventů potravinářských oborů vzdělání tento pokles činil 10 %. Je dobré zdůraznit, že absolventi učebních potravinářských oborů nemají větší problémy s uplatněním na trhu práce, tj. vykazují pouze mírně nadprůměrnou míru nezaměstnanosti (6,5 % vs. 6,2 % – průměr absolventů oborů kategorie H v roce 2017).

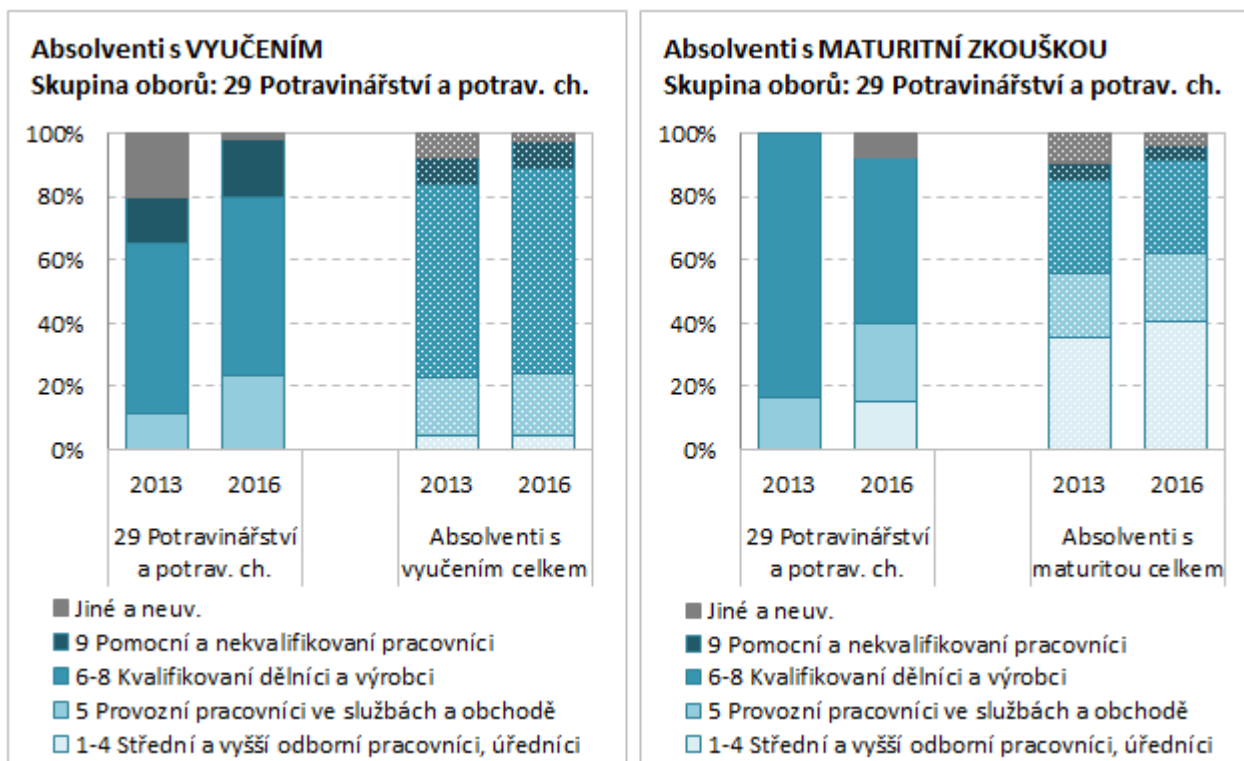
Zaměstnaných **absolventů s maturitou** (věk 20–24 let) bylo v roce 2016 celkem **98 tisíc** a jejich počet od roku 2013 výrazně poklesl. Absolventi **potravinářských maturitních oborů v roce 2016 tvořili 0,9 %** pracujících absolventů s maturitní zkouškou a jejich počet se od roku 2013 mírně zvýšil.

Tab. 5.1: Počet pracujících absolventů s vyučením a maturitou ve věku 20–24 let

Absolventi 20-24 let	Vyučení		Maturanti		Vyučení + maturanti	
	Skup. 29	Celkem	Skup. 29	Celkem	Skup. 29	Celkem
2013	3 512	101 047	886	139 557	4 398	240 604
2016	3 160	98 904	923	98 151	4 083	197 055
rozdíl	-352	-2 143	36	-41 406	-316	-43 549
změna (%)	-10,0%	-2,1%	4,1%	-29,7%	-7,2%	-18,1%

Absolventi potravinářských oborů s výučním listem v roce 2016 pracovali téměř v 57 % v profesích souhrnně označovaných jako Kvalifikovaní dělníci a výrobci, což správně odpovídá jejich úrovni i charakteru vzdělání. Mezi absolventy potravinářských oborů s výučním listem jsou především absolventi oborů kategorie H (střední odborné vzdělání s výučním listem), jejichž příprava je zaměřena na odborný výcvik a odpovídá pozicím kvalifikovaných výrobců, dále pak absolventi kategorie E (nižší střední odborné vzdělání s výučním listem), kteří se uplatní při výkonu jednoduchých činností u příslušných povolání nebo při obsluze potravinářských strojů. Největší část absolventů potravinářských oborů s maturitní zkouškou našla uplatnění také ve skupině profesí Kvalifikovaní dělníci a výrobci (53 %).

Obr. 5.1 a 5.2: Struktura pracujících absolventů s vyučením a s maturitou ve věku 20–24 let z hlediska profesního členění

5.2 Shoda získaného vzdělání a vykonávaného zaměstnání

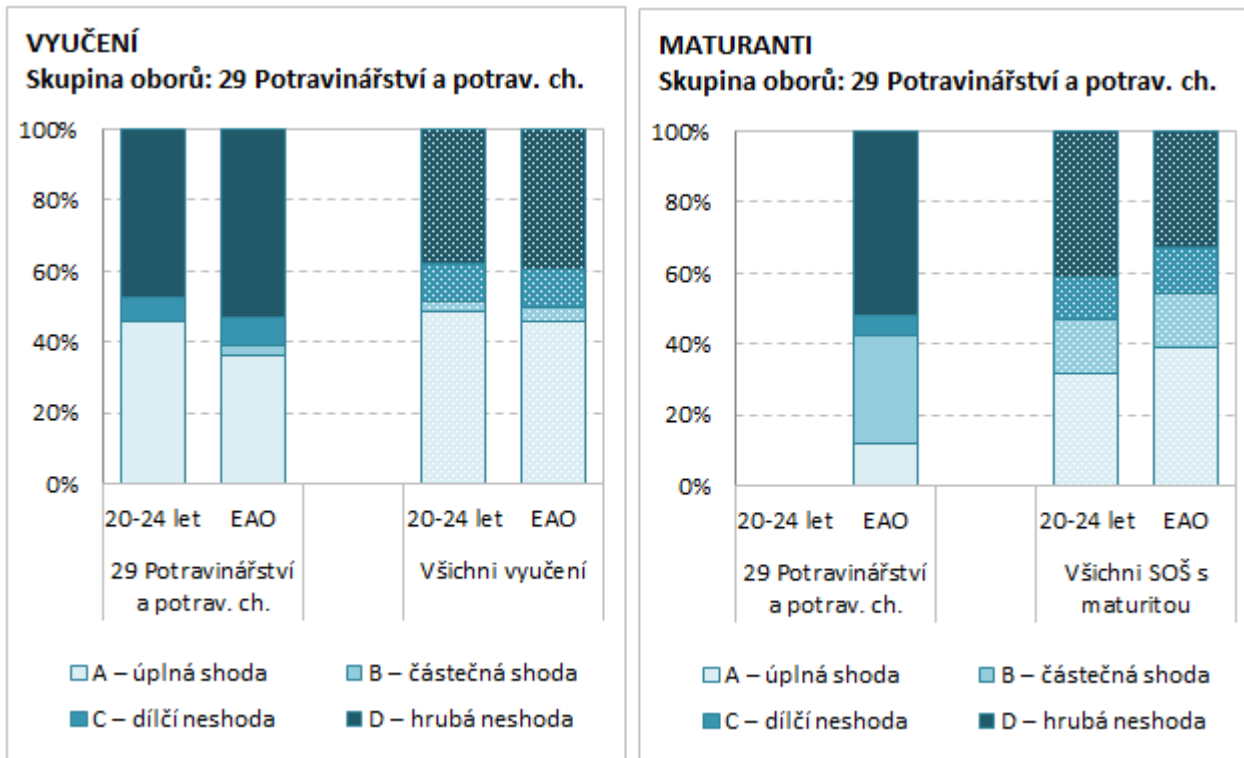
Na základě dosaženého vzdělání a vykonávaného zaměstnání došlo k rozdělení zaměstnaných do čtyř skupin – úplná shoda, částečná shoda, dílčí neshoda a hrubá neshoda. Pro posouzení toho, jaký podíl zaměstnaných absolventů pracuje zcela mimo svůj obor, je vypovídající právě hodnota hrubé neshody.

Vyučení celkem (bez věkového rozlišení) v roce 2016 dosahují poměrně vysokých hodnot úplné shody (46 %), u absolventů ve věku 20–24 let je to téměř 49 %. Na druhé straně je vysoký také podíl těch, kteří pracují v hrubé neshodě se svým získaným vzděláním (40 %, u absolventů 38 %).

Vyučení ze skupiny oborů **29 Potravinářství a potravinářská chemie** mají **nižší míru úplné shody** (pouze 36 %) než je průměr za vyučené (46 %). Platí to i v případě absolventů (20–24letí), kteří dosahují míru úplné shody v 46 % (průměr za vyučené absolventy je 49 %). Hrubou neshodu mezi získaným vzděláním a vykonávaným zaměstnáním vykazuje až 47 % absolventů potravinářských

oborů vzdělání s výučním listem, absolventi těchto oborů vzdělání současně dlouhodobě dosahují mírně nadprůměrné míry nezaměstnanosti. Ve srovnání s předešlým šetřením v roce 2013 se **situace v oblasti shody** mezi vzděláním a zaměstnáním u mladých lidí ve věku 20–24 let s výučním listem některého z potravinářských oborů vzdělání změnila – zvýšil se podíl těch, kteří pracují v úplné shodě, a současně se snížil podíl těch, kteří jsou zaměstnaní na pozicích v hrubé neshodě s dosaženým vzděláním.

Obr. 5.3 a 5.4: Shoda získaného vzdělání a vykonávaného zaměstnání – struktura absolventů (2016)

Pozn.: EAO = ekonomicky aktivní obyvatelstvo; bližší označení kategorií (A – úplná shoda, B – částečná shoda, C – dílčí neshoda, D – hrubá neshoda) lze najít v níže uvedených odkazech.

Na **maturitní úrovni** se shoda mezi získaným vzděláním a vykonávaným zaměstnáním posuzuje obtížněji, protože klasické maturitní vzdělávání nesměřuje tak jednoznačně k uplatnění v konkrétních skupinách profesí, a tudíž jsou hranice pro určování shody volnější. Proto mezi maturanty na trhu práce najdeme více zastoupené také ty, kteří pracují v částečné shodě či dílčí neshodě s vystudovaným oborem vzdělání, než je tomu u vyučených.

Zatímco u vyučených je míra shody mezi vzděláním a zaměstnáním nepatrně vyšší u absolventů než u zaměstnaných celkem, u maturantů je tomu naopak. V **úplné nebo částečné shodě** se svým vzděláním pracuje 54 % maturantů bez rozlišení věku, ovšem u absolventů ve věku 20–24 let je to 47 %. Podobně mezi ekonomicky aktivním obyvatelstvem s maturitou je 33 % těch, co spadají do kategorie **hrubá neshoda**, v případě absolventů ve věku 20–24 let je podíl těch, kteří pracují zcela mimo svůj obor, dokonce 42 %.

Tab. 5.2: Podíl absolventů, jejichž zaměstnání je zcela odlišné od získaného vzdělání

% hrubá neshoda	Vyučení (20-24 let)		Maturanti (20-24 let)	
	Skup. 29	Všichni vyučení	Skup. 29	Všichni maturanti
2013	56,0%	33,8%	-	41,3%
2016	47,4%	37,9%	-	41,5%

U absolventů (20–24 let) s maturitou vzdělaných v některém z oborů skupiny Potravinářství a potravinářská chemie je hodnocení shody získaného vzdělání a vykonávaného zaměstnání ne zcela objektivní z hlediska jejich nízkého počtu, a není tedy hodnoceno.

Další informace, souhrny i metodologii k tématu shody mezi získaným vzděláním a vykonávaným zaměstnáním jsou uvedeny na www.infoabsolvent.cz v sekci **Absolventi a trh práce** → v záložce **Využití vzdělání** → v podkapitole **Shoda vzdělání a zaměstnání**. Najdete zde porovnání shody mezi jednotlivými skupinami oborů vzdělání, a to pro kategorie zaměstnaných absolventů **ve věku 20–29 let** – zvlášť pro [vyučené](#) a pro [maturanty](#).

Informace v této kapitole vycházejí z publikací:

DOLEŽALOVÁ, G.: *Shoda dosaženého vzdělání a vykonávaného zaměstnání – 2013*. Praha: NÚV, 2014. 40 stran, <http://www.infoabsolvent.cz/Temata/PublikaceAbsolventi?Stranka=9-0-99> a

DOLEŽALOVÁ, G.: *Shoda dosaženého vzdělání a vykonávaného zaměstnání – 2016*. Praha: NÚV, 2017. 40 stran, <http://www.infoabsolvent.cz/Temata/PublikaceAbsolventi?Stranka=9-0-144>.

6. Pohled absolventů škol na své uplatnění v oboru

Předchozí kapitola se věnovala posouzení shody mezi získaným vzděláním a vykonávaným zaměstnáním, které vycházelo z odborného porovnání údajů o vzdělání a o vykonávané profesi mezi zaměstnanými osobami. Na podobnou problematiku se teď podíváme z pohledu absolventů. Představíme si totiž některé výsledky dotazníkového šetření mezi žáky posledních ročníků středních odborných škol. Dotazování se zaměřilo na otázky, jak si žáci vybírali svůj obor a jak byli s volbou oboru spokojeni, dále zjišťovalo celkové hodnocení získaného vzdělání i kompetencí, silné a slabé stránky přípravy a rovněž další studijní a pracovní záměry budoucích absolventů, zejména to, zda se chtějí uplatnit ve svém oboru. Vzhledem k tomu, že poměrně vysoký podíl absolventů odchází pracovat mimo svůj obor, byla zjišťována i aktuální situace v potravinářských oborech a specifické důvody, které vedou k odchodu absolventů z tohoto oboru.

Prezentované výsledky vycházejí z dotazníkového šetření žáků posledních ročníků středních odborných škol, které bylo realizováno v průběhu roku 2015 v Národním ústavu pro vzdělávání. Zjištění ukazuje situaci mladých lidí v závěru studia na střední škole, tedy v období těsně před vstupem na trh práce nebo do terciárního vzdělávání.³

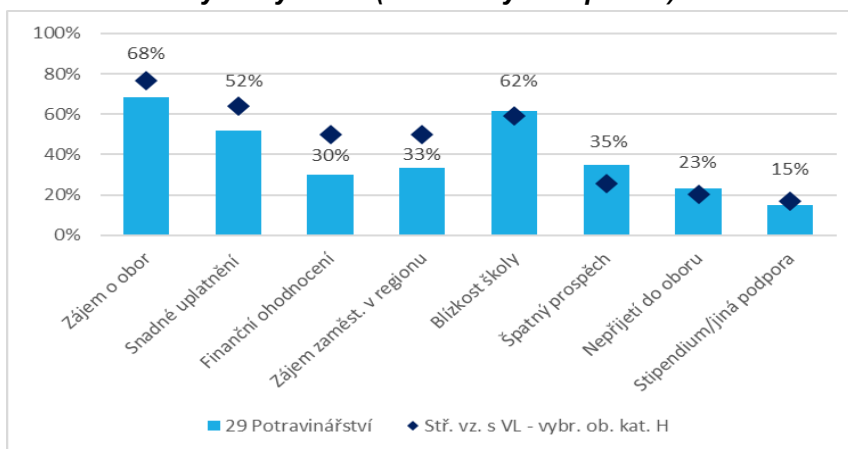
³ Výběr vzorku byl proveden jako stratifikovaný, a to z hlediska kategorie vzdělání i skupin oborů, a do průzkumu se celkově zapojilo celkově téměř 3 tisíce žáků posledních ročníků učebních i maturitních oborů, z toho 63 žáků učebních oborů skupiny 29 Potravinářství a potravinářská chemie.

6.1 Potravinářství a potravinářská chemie – UČEBNÍ OBORY

Motivace k volbě oboru

Nejčastějším důvodem volby oboru je zájem o obor, uvádí jej ovšem jen 68 % žáků oproti 77 % v průměru. Dalším častým důvodem je blízkost školy (62 % oproti 59 %). Snadné uplatnění na trhu práce je na třetím místě v pořadí, z hlediska porovnání je ovšem pod průměrem (52 % oproti 64 %). Ve srovnání s ostatními obory žáky příliš nemotivovalo dobré finanční ohodnocení (30 % oproti průměru 50 %), ani zájem zaměstnavatelů v regionu (33 % oproti 50 % v průměru). Naopak poměrně často si tento obor volí žáci jako náhradní, z důvodu špatného prospěchu (35 % oproti 26 %) nebo nepřijetí do jiného oboru (23 % oproti 20 %).

Obr. 6.1: Důvody volby oboru (v % kladných odpovědí)

Původní zájem o obor

Původní zájem žáků o tento obor je spíše nižší. Jen 29 % se rozhodně chtělo přihlásit do tohoto oboru, 39 % spíše chtělo, naopak 26 % tento obor absolvovat spíše nechtělo a 6 % rozhodně nechtělo.

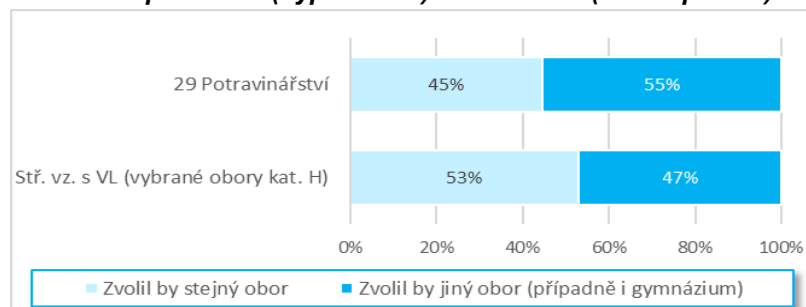
Kdo ovlivnil žáky při výběru oboru?

Žáci se při výběru potravinářských učebních oborů rozhodovali nejčastěji sami (73 % oproti 85 % v průměru), ovšem ve srovnání s jinými skupinami oborů bylo toto rozhodnutí častěji ovlivněno rodiči (58 % oproti 44 % v průměru). Dále na ně měli vliv kamarádi (22 %), učitelé (10 %) a poradci na školách (10 %). Ve srovnání s jinými obory byli žáci méně často ovlivněni lidmi z praxe (14 % oproti 25 % v průměru).

Míra identifikace s oborem

Míra identifikace s oborem je spíše nízká. Stejný obor by si opět zvolila méně než polovina žáků (45 % oproti 53 % v průměru), naopak nadpoloviční většina (55 %) by raději absolvovala jiný obor.

Obr. 6.2: Opakovaná (hypotetická) volba oboru (v % odpovědí)

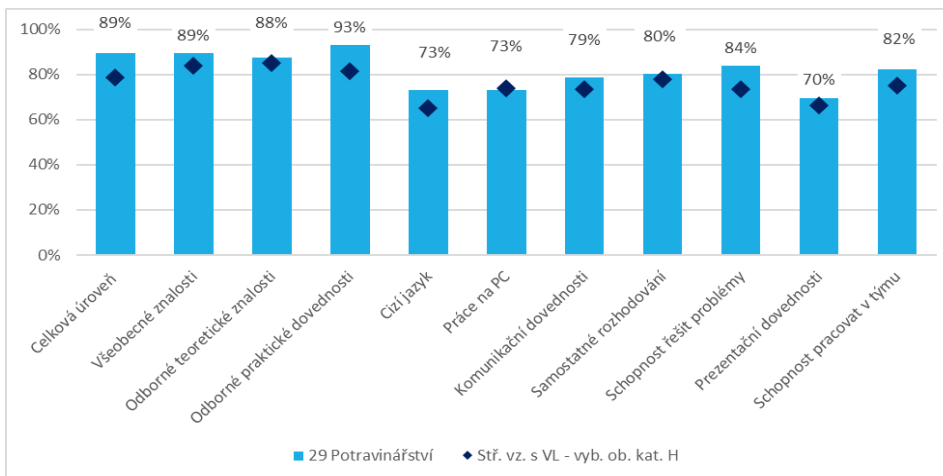
Důvody volby jiného oboru

Žáci by volili jiný obor převážně z důvodu nezájmu o obor a nepříznivé situace na trhu práce. Jako důvod uvádějí především ztrátu zájmu o obor (27 % oproti 21 %), obtížné hledání zaměstnání (30 % oproti 15 % v průměru) a nízké platy v oboru (35 % proti 20 %). Dalšími důvody nespokojenosti s oborem je zájem o více prakticky zaměřenou výuku (21 % oproti 18 %), 19 % by si vybralo jiný obor, protože tento obor původně nechtěli studovat (oproti 15 % v průměru) a 17 % si stěžuje na nízkou úroveň přípravy v oboru (odpovídá průměru).

Hodnocení studia a úrovně získaných kompetencí

Ve skupině Potravinářství hodnotili v rámci sledovaného vzorku žáci celkovou úroveň výuky nadprůměrně pozitivně (89 % oproti 78 %). Mírně nad průměrem bylo hodnocení většiny sledovaných kompetencí. Pozitivně žáci posuzovali dosaženou úroveň všeobecných znalostí (89 % oproti 85 % v průměru). Velmi dobré bylo hodnocení odborných teoretických znalostí (93 % oproti 81 % v průměru) i cizího jazyka (73 % oproti 65 %). Dále bylo mírně nad průměrem i hodnocení dalších tzv. měkkých dovedností (schopnosti komunikace, samostatného rozhodování, schopnosti řešit problémy, prezentačních dovedností a schopnosti pracovat v týmu).

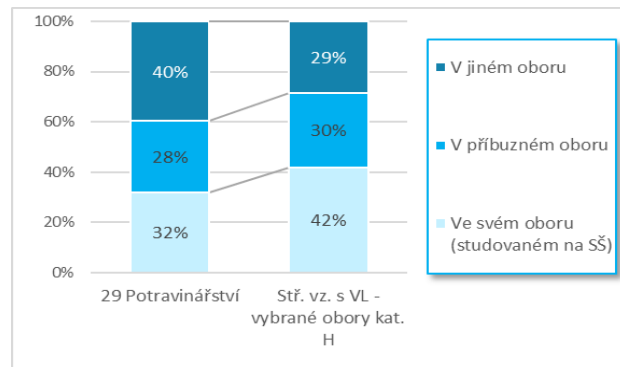
Obr. 6.3: Hodnocení získaných kompetencí (v % odpovědí rozhodně dobře + spíše dobře)

Pracovní a studijní záměry

Záměrem asi poloviny žáků je pracovat po vyučení v zaměstnaneckém poměru (49 %). Přibližně 7 % (oproti 12 % v průměru) uvažuje o zahájení podnikání jako OSVČ a 15 % o dlouhodobé práci v zahraničí (zhruba na úrovni průměru). Zájem o denní nástavbové studium je rovněž na úrovni průměru (36 %), zájem o další formy vzdělávání je nízký (v rámci vzorku jej žáci vůbec neprojevali).

Obr. 6.4: Zájem žáků pracovat v oboru (v % odpovědí)

Pracovat v tomto oboru chce po ukončení střední školy (případně dalšího studia) jen 32 % žáků (oproti 42 % v průměru), dalších 28 % se chce uplatnit v příbuzném oboru. Práci mimo obor předpokládá kolem 40 % žáků. Celkově tedy žáci očekávají nižší uplatnění v oboru.

Důvody zájmu pracovat mimo obor

Přibližně 34 % si chce hledat práci v jiném oboru z důvodu nízkých platů v oboru (oproti 18 % v průměru), 26 % uvádí mezi ostatními důvody nedostatek pracovních míst (oproti 12 % v průměru) a 25 % nevyhovující pracovní podmínky v oboru (oproti 14 % v průměru). Přibližně pětina budoucích absolventů si chce najít práci mimo obor, protože tento obor nepovažují za perspektivní (21 % oproti 10 %). Obdobné procento uvádí jako jeden z důvodů, že dostali lepší pracovní nabídku v jiném oboru (21 % oproti 16 %).

Hodnocení možnosti získat zaměstnání v oboru

Žáci potravinářských oborů hodnotí šance na získání zaměstnání v oboru poměrně špatně, jen 8 % se domnívá, že zaměstnání lze získat velmi dobře, 40 % spíše dobře, naopak 42 % hodnotí tyto šance jako spíše špatné a 11 % jako velmi špatné. Ve srovnání s průměrem tak hodnotí možnosti uplatnění oboru na trhu práce pozitivně méně než polovina z nich (oproti 69 % v průměru).

Další informace, souhrny i metodologii k tématu můžete najít v následujících publikacích:

TRHLÍKOVÁ, J.: *Přechod absolventů středních škol na trh práce. I. etapa – šetření 2015. Srovnání vybraných skupin učebních a maturitních oborů*. Praha: NÚV, 2016. 55 stran, dostupné na <http://www.infoabsolvent.cz/Temata/PublikaceAbsolventi?Stranka=9-0-133>,

TRHLÍKOVÁ, J.: *Přechod absolventů středních škol na trh práce. I. etapa – šetření 2015. Profily vybraných skupin učebních a maturitních oborů*. Praha: NÚV, 2016. 55 stran, dostupné na <http://www.infoabsolvent.cz/Temata/PublikaceAbsolventi?Stranka=9-0-134>,

TRHLÍKOVÁ, J.: *Přechod absolventů středních škol na trh práce. I. etapa. Srovnání situace absolventů učebních a maturitních oborů*. Praha: NÚV, 2015. 53 stran, dostupné na <http://www.infoabsolvent.cz/Temata/PublikaceAbsolventi?Stranka=9-0-128>.

Stručné výtahy a souhrny k tématu přechodu absolventů na trh práce z pohledu samotných absolventů jsou uvedeny také na www.infoabsolvent.cz v sekci Absolventi a trh práce → v záložce **Využití vzdělání** → v podkapitole [Využívají absolventi škol své vzdělání?](#) nebo v záložce **Vzdělávání a volba oboru** → v podkapitolách [Volba a vztah k oboru](#) a [Hodnocení vzdělání](#) (informace o spokojenosti absolventů s výběrem oboru a se získanými kompetencemi).

7. Potřeby a názory zaměstnavatelů na připravenost absolventů škol

V této kapitole budou představeny dílčí výsledky z dotazníkového šetření mezi zaměstnavateli, v němž byly zjišťovány jejich personální potřeby, jejich názory na připravenost absolventů škol pro pracovní uplatnění či postoje k přijímání a nepřijímání absolventů škol. Uvedené výsledky se vztahují jen k těm zaměstnavatelům, jejichž působení souvisí převážně s oblastí potravinářské výroby.

7.1 Požadované dovednosti u absolventů ze strany zaměstnavatelů

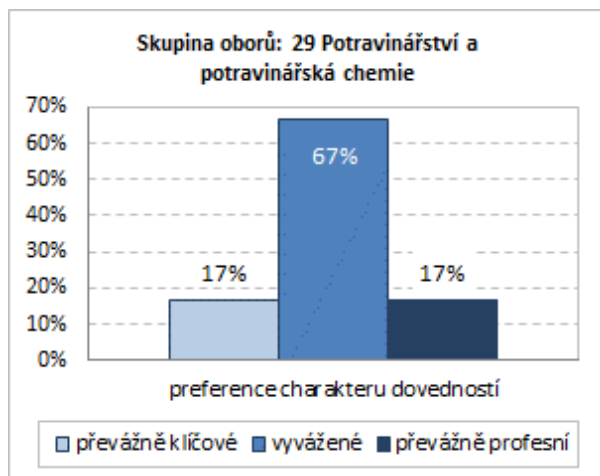
► Klíčové dovednosti, nebo odbornost?

Pro plynulý přechod absolventů ze škol na trh práce je důležité, aby byli absolventi připraveni na zásadní požadavky a potřeby budoucích zaměstnavatelů a aby jejich znalosti, schopnosti a dovednosti (tzv. kompetence) co nejvíce odpovídaly očekávání potenciálních zaměstnavatelů. Kompetence lze přitom rozdělit na profesní a klíčové.

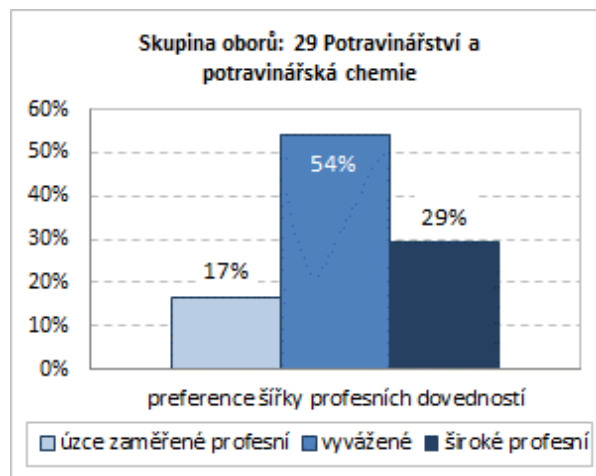
Profesní kompetence jsou úzce svázány s konkrétní odborností a jejich zvládnutí umožňuje, případně usnadňuje výkon určitých profesí či povolání. **Klíčové kompetence** jsou pojímány jako kombinace znalostí, dovedností a postojů, které všichni potřebují ke svému osobnímu naplnění a rozvoji, k aktivnímu občanství, sociálnímu začlenění i pro pracovní život.

Z výsledků šetření zaměstnavatelů vyplývá, že zaměstnavatelé v oblasti potravinářské výroby (skupiny oborů 29 Potravinářství a potravinářská chemie) nejčastěji **přikládají u zaměstnanců vyváženost mezi profesními a klíčovými dovednostmi**. Obecně s tím, jak získávají na výzkumu kvalifikace přesahující jednotlivé profese a jak se mění i požadavky na práci, roste i důraz kladený na klíčové kompetence. Jejich zvládnutí přispívá k větší flexibilitě pracovníků. Projevuje se zde ovšem i vliv oborového zaměření firem a i nadále preferuje část zaměstnavatelů více profesní vědomosti a dovednosti, neboť je považují za nezbytné pro výkon řady povolání.

Obr. 7.1: Preference zaměstnavatelů mezi profesními a klíčovými dovednostmi při přijímání nových pracovníků

Obr. 7.2: Míra šířky profesního záběru vhodná u nových pracovníků vzhledem k důležitosti pro firmu zaměstnavatele

► **Hluboké a úzké profesní dovednosti, nebo široké profesní dovednosti?**

V odpovědích zaměstnavatelů mírně převažovaly odpovědi preferující spíše široké profesní dovednosti nad odpověďmi zahrnujícími úzké a hluboké profesní dovednosti. **Hodnota celkového průměru 3,79** vypovídá o mírně větším důrazu kladeném na **široce zaměřené profesní dovednosti**.

► **Kompetence, které zaměstnavatelé považují za důležité**

Nároky zaměstnavatelů souvisejí s dosaženým vzděláním pracovníků, tzn., že **s rostoucí úrovní vzdělání přikládají zaměstnavatelé jednotlivým kompetencím větší význam**. Jako nejdůležitější znalosti, dovednosti a schopnosti zaměstnavatelé v oblasti potravinářství označili:

- schopnost nést odpovědnost,
- schopnost týmové práce,
- čtení a porozumění pracovním instrukcím,
- ochotu učit se.

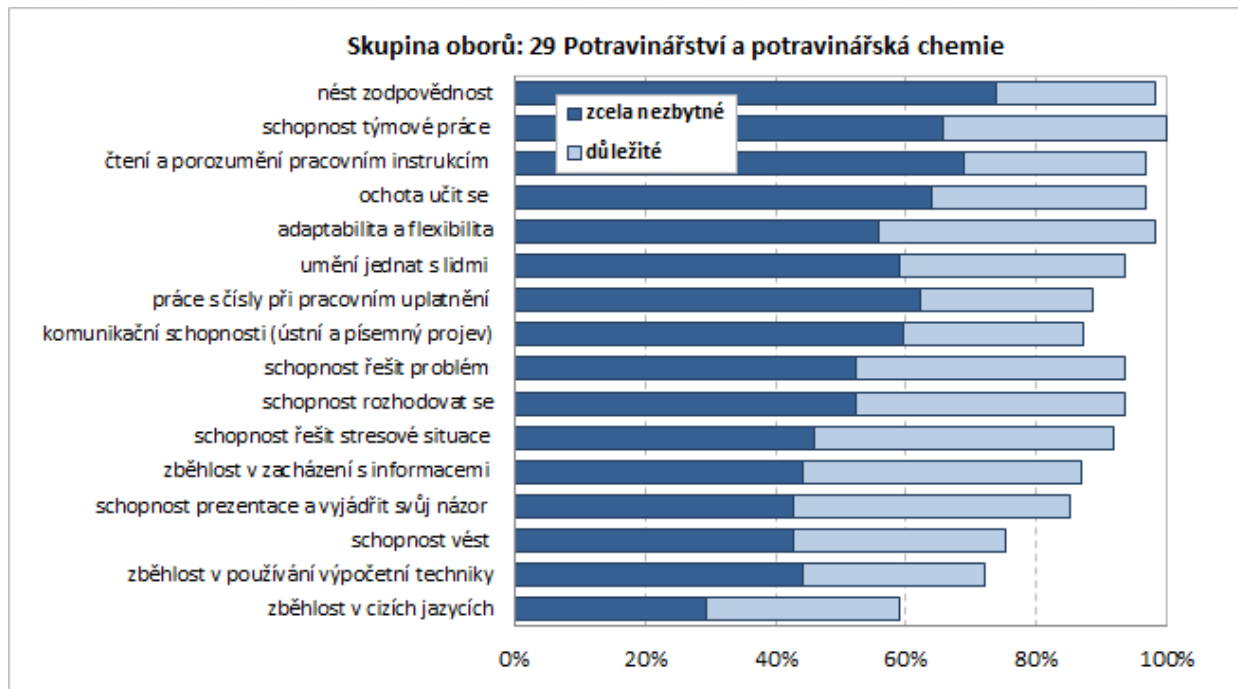
Nejnižší požadavky na vybavenost klíčovými dovednostmi mají zaměstnavatelé na **zaměstnance se středním vzděláním s výučním listem**. Vyplývá to už ze samotného charakteru pozic, které tito pracovníci nejčastěji zastávají (cukrář/cukrářka, pekař/pekařka, potravinová výroba atd.). Očekávají od nich zejména **schopnost týmové práce a schopnost nést zodpovědnost**, dále pak **čtení a porozumění pracovním instrukcím, ochotu učit se, schopnost adaptability a flexibility**.

Na **zaměstnance se středním odborným vzděláním s maturitou** jsou kladeny vyšší nároky. Souvisí to s charakterem pracovních pozic, které bývají obsazovány těmito pracovníky. Jde o pozice, které jsou spojeny s požadavky na větší samostatnost, zodpovědnost, schopnost se rozhodovat a řešit problém. Největší důraz je kladen na **schopnost nést odpovědnost, schopnost čtení a porozumění pracovním instrukcím a práce s čísly při pracovním uplatnění**.

Nejvyšší úroveň vybavenosti klíčovými kompetencemi očekávají zaměstnavatelé od **pracovníků s vysokoškolským vzděláním**. Všechny klíčové kompetence hodnotí v případě

vysokoškoláků jako zcela nezbytné nebo důležité. Nejvíce jsou zdůrazňovány **komunikační schopnosti, umění jednat s lidmi a schopnost práce s čísly při pracovním uplatnění**. Za relativně nejméně důležité kompetence označili zaměstnavatelé zběhlost v cizích jazycích a schopnost řešit stresové situace.

Obr. 7.3: Důležitost klíčových kompetencí podle zaměstnavatelů (v % odpovědí, 2012)

Pozn.: Řazeno podle váženého průměru, tj. celkové důležitosti.

Informace o tom, jak zaměstnavatelé hodnotí důležitost vybraných klíčových kompetencí, naleznete na stránce [Důležitost kompetencí pro zaměstnavatele v jednotlivých sektorech národního hospodářství](http://www.infoabsolvent.cz)⁴ na www.infoabsolvent.cz, údaje jsou uvedeny na úrovni sektorů, ve kterých zaměstnavatelé převážně působí.

► Klíčové kompetence, na jejichž rozvoj by se měly školy více zaměřit

Zaměstnavatelé měli možnost vyjádřit se také k tomu, na jaké klíčové kompetence by se podle nich měly školy více zaměřit. I když se předpokládá, že v odpovědích zaměstnavatelů se promítanou právě jejich vlastní zkušenosti, odpovědi se nemusejí vztahovat jenom k danému odvětví, v kterém firmy působí. Otázka byla definována obecně a zaměstnavatelé měli možnost vyjádřit se ke všem úrovním vzdělání.

Zaměstnavatelé působící v oblasti potravinářství v přípravě žáků v **učňovských oborech** doporučují zaměřit více pozornosti na **rozvoj ochoty učit se a schopností nést odpovědnost, řešit problém i čtení a porozumění pracovním instrukcím**.

Nejvyšší požadavky na rozvoj klíčových dovedností mají zaměstnavatelé u **vzdělávání žáků maturitních oborů**, z čehož se dá usoudit, že právě u absolventů s maturitou spatřují největší nedostatky v oblasti klíčových dovedností. Deklarována je zejména potřeba zaměřit pozornost

⁴ Dostupné na <http://www.infoabsolvent.cz/TematickyKatalog/DStranka.aspx?KodStranky=4.1.01>

více na **rozvoj komunikační schopnosti a umění jednat s lidmi** a dále na **zběhlost v cizích jazycích**, na jejíž rozvoj upozorňují zaměstnavatelé i v případě vzdělávání vysokoškoláků.

Tab. 7.1: Klíčové kompetence, na jejichž rozvoj by se měly školy více zaměřit (v % odpovědí, 2012)

klíčové kompetence	vyučení	střední s maturitou	VŠ	celkem
umění jednat s lidmi	46,2%	65,4%	53,8%	55,1%
nést zodpovědnost	53,8%	57,7%	50,0%	53,8%
komunikační schopnosti (ústní a písemný projev)	42,3%	73,1%	34,6%	50,0%
ochota učit se	57,7%	53,8%	38,5%	50,0%
zběhlost v cizích jazycích	19,2%	61,5%	61,5%	47,4%
schopnost řešit problém	53,8%	50,0%	38,5%	47,4%
schopnost rozhodovat se	30,8%	57,7%	50,0%	46,2%
schopnost řešit stresové situace	30,8%	46,2%	57,7%	44,9%
schopnost týmové práce	46,2%	46,2%	34,6%	42,3%
čtení a porozumění pracovním instrukcím	53,8%	38,5%	26,9%	39,7%
schopnost vést	11,5%	50,0%	53,8%	38,5%
schopnost prezentace a vyjádřit svůj názor	19,2%	50,0%	46,2%	38,5%
adaptabilita a flexibilita	30,8%	42,3%	34,6%	35,9%
práce s čísly při pracovním uplatnění	30,8%	42,3%	15,4%	29,5%
zběhlost v používání výpočetní techniky	26,9%	38,5%	19,2%	28,2%
zběhlost v zacházení s informacemi	23,1%	34,6%	26,9%	28,2%
jiné	3,8%	3,8%	3,8%	3,8%

V případě **vysokoškoláků** figuruje na předních místech nutnost většího rozvoje **zběhlosti v cizích jazycích** a schopnosti **řešit stresové situace**. Značný důraz je kladen také na rozvoj **umění jednat s lidmi** a **schopnosti vést**.

7.2 Charakteristiky přijímání absolventů do zaměstnání z pohledu zaměstnavatelů

► Kritéria ovlivňující přijetí pracovníka s praxí a absolventa

Zaměstnavatelé působící v oblasti služeb kladou při **přijímání absolventů** důraz nejvíce na:

- zájem o práci a chuť pracovat,
- požadované vzdělání,
- komunikativnost,
- pracovitost, pracovní nasazení.

V případě pracovníků s pracovními zkušenostmi rozhoduje především charakter předchozí praxe a profesní zkušenosti a zájem o práci a pracovní nasazení. Na požadované vzdělání kladou firmy větší důraz v případě absolventů, u pracovníků s pracovními zkušenostmi je důležitější předchozí praxe než vzdělání.

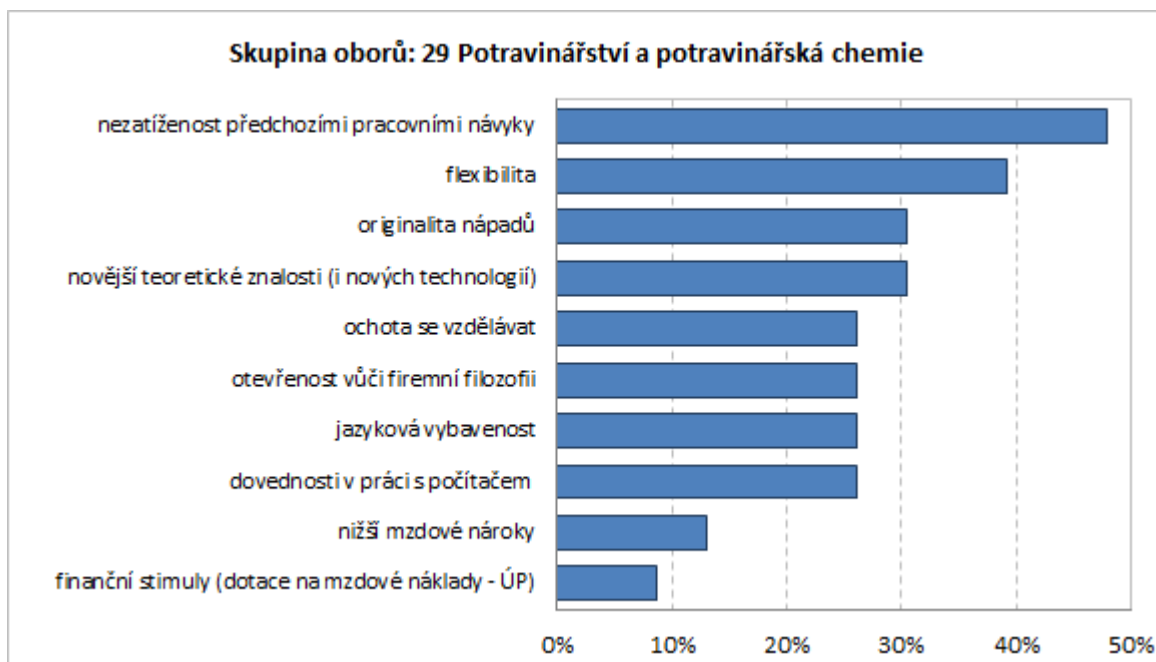
Tab. 7.2: Kritéria pro přijetí zaměstnanců (podíl získaných odpovědí, 2012)

Kritéria pro přijetí zaměstnanců (podíl firem s tímto požadavkem)			
u absolventů		u pracovníků s praxí	
zájem o práci, chuť pracovat	82,6%	předchozí praxe, profesní zkušenosti	95,7%
požadované vzdělání	73,9%	zájem o práci, chuť pracovat	82,6%
komunikativnost	69,6%	pracovitost, pracovní nasazení	82,6%
pracovitost, pracovní nasazení	65,2%	komunikativnost	73,9%
schopnost týmové práce	65,2%	odborná kvalifikace, orientace v oboru	69,6%
ochota dále se vzdělávat	60,9%	samostatnost	69,6%
ochota nést odpovědnost	60,9%	schopnost týmové práce	69,6%
odborná kvalifikace, orientace v oboru	56,5%	flexibilita	69,6%
znalost jazyků	56,5%	ochota nést odpovědnost	65,2%
samostatnost	52,2%	ochota dále se vzdělávat	56,5%
flexibilita	52,2%	důslednost	56,5%
reference	39,1%	reference	52,2%
řidičské oprávnění	34,8%	řidičské oprávnění	43,5%
důslednost	34,8%	znalost jazyků	39,1%
předchozí praxe, profesní zkušenosti	8,7%	požadované vzdělání	34,8%
jiné	8,7%	jiné	13,0%

► Proč zaměstnavatelé přijímají absolventy škol?

Většina firem působících v oblasti služeb se přijímání absolventů nevyhýbá, podle výsledků šetření v mnoha případech jsou absolventi přijímáni (v 78 %) a v malé míře navíc i preferováni (4 %.)

Obr. 7.4: Důvody přijímání absolventů škol z pohledu zaměstnavatelů (2012)

Hlavním důvodem firem pro rozhodnutí přijmout absolventy je jejich **nezatíženost předchozími pracovními návyky** a jejich **flexibilita**. Zaměstnavatelé oceňují také **originalitu jejich nápadů** a **novější teoretické znalosti a znalosti nových technologií**. Čtvrtina zaměstnavatelů

v potravinářství dále uvádí, že přijímají absolventy z důvodu jejich ochoty dále se vzdělávat, jejich otevřenosti vůči firemní filozofii (ochota přijímat názory a postoje dané firmy) a také z důvodů jejich lepší jazykové vybavenosti a hlubších dovedností v práci s počítačem.

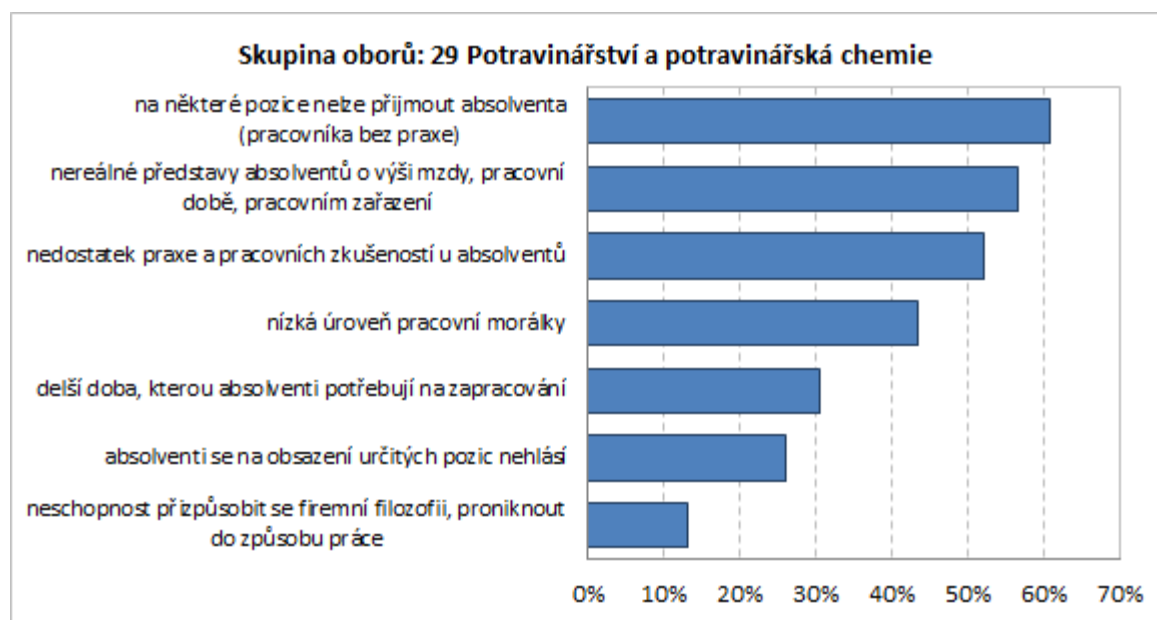
► Jaké jsou důvody nepřijímání absolventů?

Přestože je významná část firem otevřená přijímání absolventů, více než pětina zaměstnavatelů se absolventům spíše vyhýbá a nepřijímá je.

Až 60 % zaměstnavatelů se domnívá, že na některé pozice **nelze absolventa přijmout, protože je pro výkon dané profese nezbytná praxe**. Z dalších důvodů, proč zaměstnavatelé nepřijímají absolventy škol, uvádějí zejména **nereálné představy absolventů o výši mzdy, pracovní době nebo pracovním zařazení a nedostatek praxe a pracovních zkušeností**. Firmy poměrně často poukazují na nedostatečnou úroveň pracovní morálky absolventů škol.

Část zaměstnavatelů se přijetí absolventů spíše vyhýbá z důvodu **delší doby, kterou absolventi potřebují na zapracování**. Čtvrtina zaměstnavatelů uvádí, že **absolventi o jisté pracovní pozice nejeví zájem** a nehlásí se na ně. Spíše okrajově se stává, že firma absolventy nepřijme kvůli jejich neschopnosti přizpůsobit se firemní filozofii či proniknout do způsobu práce.

Obr. 7.5: Důvody nepřijímání absolventů škol z pohledu zaměstnavatelů (2012)

► Poptávka po profesích či oborech vzdělání na trhu práce

Nedostatek pracovníků určitých profesí pociťuje 65 % firem z oblasti potravinářství a potravinářské chemie.

Ti zaměstnavatelé, kteří pociťují nedostatek pracovníků, byli požádáni, aby se pokusili stanovit profese či obory vzdělání, po kterých bude podle jejich názoru na trhu práce poptávka v dalších letech. Měli možnost vyjádřit se k více oborům, a to nejen z odvětví, ve kterých působí. Ve velké míře se zde projevuje přímá vazba mezi oborovým zaměřením firem a profesemi, po kterých bude v příštích letech poptávka. Třetina zaměstnavatelů uvedla, že mezi nedostatkové profese patří pekař/ka, a čtvrtina zaměstnavatelů postrádá prodavače/prodavačku. V menší míře pak uvedli další profese: řezník/řeznice, mistr výroby či technolog, sladovník i cukrář/cukrářka.

Tab. 7.4: Které profese/obory považují zaměstnavatelé za perspektivní?

perspektivní profese či obory vzdělání	počet
Strojírenství a strojírenská výroba	6
Potravinářství a potravinářská chemie	5
řemeslník (obecně)	5
technik, technický pracovník (obecně)	4
pracovník IT, výpočetní techniky	4
Ekonomika a bankovníctví	4
pekař/ka	2
cukrář/ka	2
instalatér	2

Za skupiny oborů vzdělání, po kterých bude v příštích letech vyšší poptávka, lze podle vyjádření zaměstnavatelů označit především **Strojírenství a strojírenská výroba** a **Potravinářství a potravinářská chemie**, dále obecně **řemeslné i technické profese** (nebyli přesněji specifikovány), z dalších profesí pak **pracovníci IT** (uváděno informační technologie, výpočetní technika), profese z oblasti Ekonomiky a bankovníctví a z profesí z oblasti Potravinářství – pekař/ka, cukrář/ka.

Informace v této kapitole vycházejí z dotazníkového šetření mezi zaměstnavateli, které uskutečnil Národní ústav pro vzdělávání v rámci projektu VIP Kariéra II – KP v roce 2012. Výsledky z tohoto šetření byly zpracovány a vydány v publikacích:

DOLEŽALOVÁ, G., VOJTĚCH, J.: *Potřeby zaměstnavatelů a připravenost absolventů škol – šetření v sekundárním sektoru*. Praha: NÚV, 2013; dostupné na:

<http://www.infoabsolvent.cz/Temata/PublikaceAbsolventi?Stranka=9-0-79>,

ÚLOVEC, M.: *Potřeby zaměstnavatelů a připravenost absolventů škol – komparační analýza – 2014*. Praha: NÚV, 2014, dostupné na:

<http://www.infoabsolvent.cz/Temata/PublikaceAbsolventi?Stranka=9-0-90>.

Další informace, souhrny i metodologie k tématu potřeb zaměstnavatelů jsou uvedeny také na www.infoabsolvent.cz v sekci **Absolventi a trh práce** → v záložce **Požadavky zaměstnavatelů** → v podkapitole **Kompetence důležité pro zaměstnání** a **Charakteristiky přijímání do zaměstnání**.

8. Trh práce a zaměstnanost v ČR a EU

Pro komplexní pohled na potřeby trhu práce je potřeba podívat se i na dlouhodobější vývoj zaměstnanosti v jednotlivých odvětvích či profesních skupinách. Ten totiž dokáže napovědět, jak se může zaměstnanost v dílčím segmentu vyvíjet dál. Národní ústav pro vzdělávání má zpracované obsáhlé studie zaměřené na analýzy změn trhu práce v ČR a EU a nastínění možného vývoje potřeb na trhu práce v ČR.

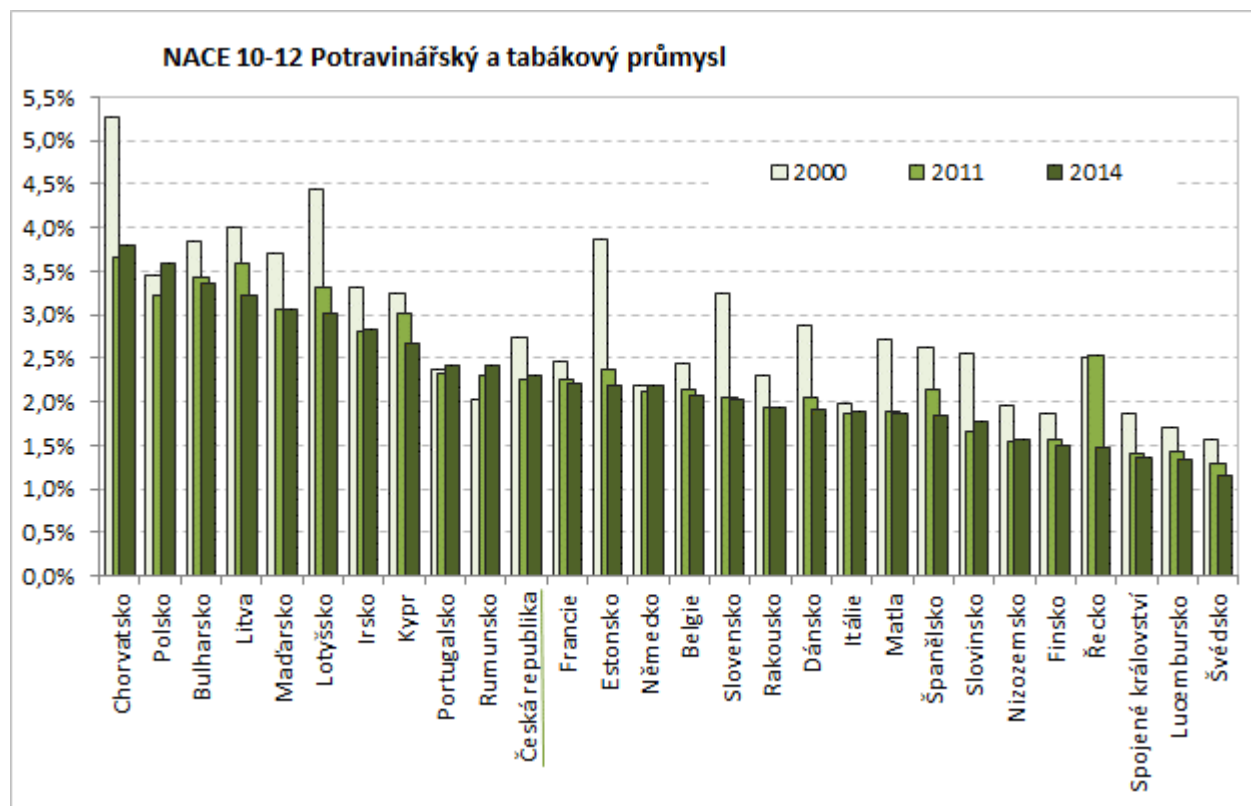
8.1 Zaměstnanost podle odvětví

Odvětví Potravinářský a tabákový průmysl je zahrnuto v části sekundárního sektoru. Toto odvětví tvoří tři skupiny odpovídající mezinárodní klasifikaci NACE. Největší z nich je skupina **Výroba potravinářských výrobků (NACE 10)**, kde je zaměstnáno zhruba 86 % ze všech zaměstnaných v této skupině povolání. Ostatní osoby jsou zaměstnány ve skupinách (seřazeny sestupně podle počtu zaměstnaných) **Výroba nápojů (NACE 11)** a **Výroba tabákových výrobků (NACE 12)**.

Nárůst produktivity práce, který byl v České republice v odvětví Potravinářský a tabákový průmysl vyšší než růst celkové produkce, způsobil mezi roky 2000 a 2014 snížení počtu zaměstnaných osob. Od roku 2000 se jejich počet snížil o více než 15 tisíc, tedy zhruba o 11,7 %. V roce 2014 bylo v tomto odvětví v ČR zaměstnáno necelých 115 tisíc osob. Podíl odvětví na celkové zaměstnanosti se v ČR mezi roky 2000 a 2014 snížil z 2,7 % na 2,3 %.

V porovnání s podílem tohoto odvětví na celkové zaměstnanosti vůči EU28 je **v ČR podíl odvětví Potravinářský a tabákový průmysl vyšší**, neboť v EU28 má toto odvětví na celkové zaměstnanosti podíl 2,1 %.

Obr. 8.1: Podíl zaměstnaných v odvětvích v zemích EU

► Vývoj do roku 2025

V odvětví **Potravinářský a tabákový průmysl se do roku 2025 očekává snížení počtu pracovních míst**. Jejich počet by měl mezi roky 2014 a 2025 klesnout zhruba o 13 tisíc, tedy přibližně o 11 %. Neznámá to však, že v tomto odvětví nebude do roku 2025 potřeba obsadit nově žádná pracovní místa. Do roku 2025 by totiž v tomto odvětví mělo svá pracovní místa opustit (především kvůli odchodu do důchodu) zhruba 22 tisíc osob. Celkově lze tedy očekávat, že do roku 2025 bude v odvětví Potravinářský a tabákový průmysl potřeba nově obsadit zhruba 9 tisíc pracovních míst.

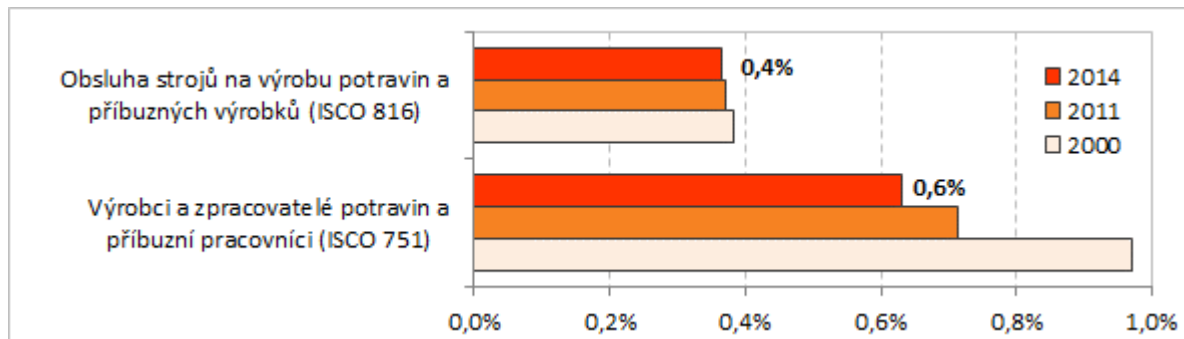
Pro podrobnější údaje o vývoji struktury zaměstnanosti v jednotlivých odvětvích se podívejte na stránku <http://www.infoabsolvent.cz/Temata/ClanekAbsolventi/4-4-02>, kde si můžete vybrat odvětví, které vás zajímá.

8.2 Zaměstnanost podle profesních skupin

V roce 2014 bylo v ČR v profesním seskupení spadajícím pod potravinářské obory zaměstnáno více než **49 tisíc osob**, na celkovém počtu zaměstnaných osob **v ČR má podíl téměř 1,0 %**. Jsou zde zahrnuty 2 profesní skupiny – Výrobci a zpracovatelé potravin a příbuzní pracovníci s podílem 0,6 % (31 tisíc osob) a Obsluha strojů na výrobu potravin a příbuzných výrobků s podílem 0,4 % na celkové zaměstnanosti v ČR (18 tisíc osob). **V porovnání s rokem 2000 se počet zaměstnaných v této skupině povolání v ČR snížil.**

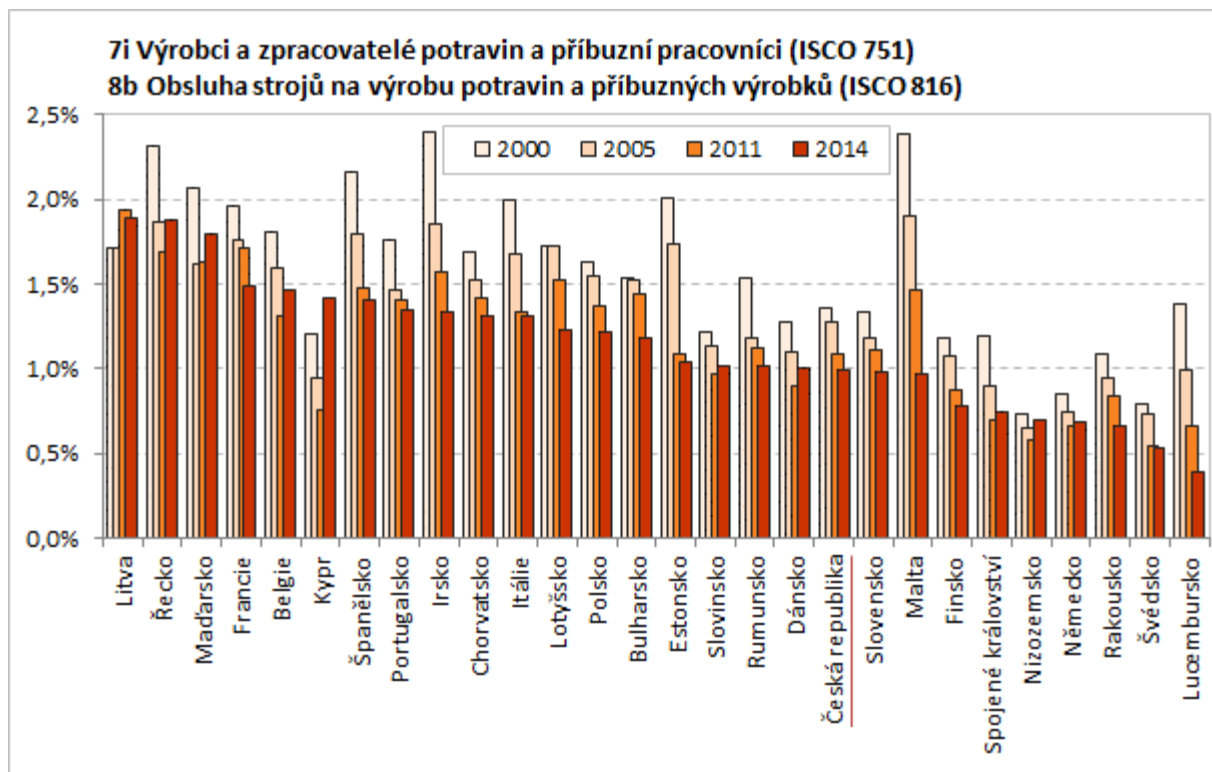
Při podrobném členění povolání (podle 5. úrovně klasifikace ISCO-08) spadá do skupiny povolání **Výrobci a zpracovatelé potravin a příbuzní pracovníci** celkem 12 různých detailních povolání. Největší z nich jsou Pekaři, Řezníci a uzenáři a Cukráři. Profesní skupinu **Obsluha strojů na výrobu potravin a příbuzných výrobků** tvoří 9 různých detailních povolání, největší z nich jsou: Obsluha strojů na výrobu pečiva, čokolády a cukrovinek, Obsluha strojů na zpracování a konzervování masa a ryb a Obsluha ostatních strojů a zařízení na výrobu, zpracování, uchování potravin a příbuzných výrobků.

Obr. 8.2: Podíl zaměstnaných ve vybraných profesních seskupeních v ČR

V EU28 bylo v roce 2014 v tomto profesním seskupení zaměstnáno zhruba 2,3 milionu osob. V EU28 tato skupina povolání tvoří 1,1 % ze všech zaměstnaných, tedy o 0,1 procentního bodu více, než je podíl této skupiny povolání na zaměstnaných v ČR. V zemích Evropské unie se v roce 2014 podíl zaměstnaných v tomto profesním seskupení pohybuje od 0,4 % v Lucembursku po 1,9 % v Litvě.

Obr. 8.3: Podíl zaměstnaných v daných profesních seskupeních v zemích EU

Výrobci a zpracovatelé potravin a příbuzní pracovníci i Obsluha strojů na výrobu potravin a příbuzných výrobků působí převážně v odvětví **Potravinářský a tabákový průmysl** (Výrobci potravin 86,2 %, Obsluha strojů 93,6 %). Druhým nejvýznamnějším zaměstnavatelem je pro toto profesní seskupení odvětví **Velkoobchod, maloobchod a opravy motorových vozidel** (Výrobci potravin 11,5 %). Další odvětví jsou zastoupena jenom v malé míře.

► **Vývoj do roku 2025**

Změny ve struktuře odvětví, které nastanou v ekonomice ČR do roku 2025 společně s vnitřní změnou profesních struktur uvnitř jednotlivých odvětví, způsobí, že se ve skupině povolání **Výrobci a zpracovatelé potravin a příbuzní pracovníci do roku 2025 očekává snížení počtu pracovních míst**, ale ve **skupině Obsluha strojů na výrobu potravin a příbuzných výrobků spíše stagnaci**. Neznamená to však, že v této skupině povolání nebude do roku 2025 třeba obsadit nově žádná pracovní místa (bude potřebné řešit náhradu kvůli odchodu do důchodu).

Pro podrobnější údaje o vývoji struktury zaměstnanosti v jednotlivých profesních seskupeních se podívejte na následující stránku, kde si můžete vybrat profesní skupinu, která vás zajímá (<http://www.infoabsolvent.cz/Temata/ClanekAbsolventi/4-4-03>).

Výchozí publikace:

LEPIČ, M., KOUCKÝ, J., RYŠKA, R., ZELENKA, M.: *Vývoj a změny kvalifikačních potřeb trhu práce v ČR v letech 2000–2025*. Praha: NÚV, 2015. 74 stran;
dostupné na: <http://www.infoabsolvent.cz/Temata/PublikaceAbsolventi?Stranka=9-0-106>.

LEPIČ, M., KOUCKÝ, J.: *Kvalifikační potřeby trhu práce – Analýzy proměn trhu práce v ČR a EU, jejich trendy a faktory a projekce vývoje kvalifikačních potřeb pracovního trhu v ČR*. Praha: NÚV, 2012. 80 stran;
dostupné na: <http://www.infoabsolvent.cz/Temata/PublikaceAbsolventi?Stranka=9-0-72>.

Kromě těchto publikací byly vytvořeny také reporty za celkově 26 hospodářských odvětví a za 60 profesních seskupení. Tyto materiály lze nalézt na stránkách www.infoabsolvent.cz v sekci **Absolventi a trh práce** → záložka **Zaměstnanost** → podkapitola **Vývoj zaměstnanosti v ČR a EU**.

9. Charakteristiky pracovníků vybraných skupin povolání

Na www.infoabsolvent.cz jsou k dispozici i tzv. „karty povolání“, které byly vytvořeny v rámci zajišťování udržitelnosti projektu KONCEPT. Jedná se o jednoduché dokumenty obsahující podrobné údaje v číselné i grafické podobě o vybraných seskupeních povolání – profily povolání. Celkem bylo připraveno 108 karet, z toho lze do Potravinářství a potravinářské chemie zahrnout 3 z nich.

Každá „karta povolání“ obsahuje název skupiny povolání, kód v klasifikaci zaměstnání CZ-ISCO, detailní vymezení skupiny povolání, charakteristiky v 11 hlavních blocích a závěrečné shrnující slovní hodnocení. Indikátory použité v blocích 1–6 (první stránka) popisují charakteristiky osob, které na pracovním místě skutečně jsou. Indikátory z bloků 7–11 (druhá stránka) popisují požadavky pracovního místa na vhodné uchazeče.

1. Informace o vývoji zaměstnanosti ve skupině povolání
2. Klíčová odvětví pro tuto skupinu povolání
3. Vzdělanostní profil skupiny povolání
4. Genderové a věkové charakteristiky skupiny povolání
5. Regionální rozložení zaměstnaných ze skupiny povolání
6. Mzdová atraktivita
7. Pracovní charakteristiky skupiny povolání
8. Kvalifikační náročnost pracovních míst
9. Pracovní orientace – obsah a styl práce
10. Pracovní hodnoty – náplň a význam práce
11. Požadované obecné dovednosti a kompetence profese

Do Potravinářství a potravinářské chemie lze zahrnout především tyto 3 profily, z hlediska počtu zaměstnaných jsou přitom největší z nich Pekaři, cukráři (kromě šéfcukrářů) a výrobci cukrovinek (karta povolání uvedena jako příklad):

[Pekaři, cukráři \(kromě šéfcukrářů\) a výrobci cukrovinek](#)

[Obsluha strojů na výrobu potravin a příbuz. výrobků](#)

[Zpracovatelé masa, ryb a příbuzní pracovníci](#)

Všechny karty povolání (včetně metodiky s vysvětlením použitých indikátorů) jsou uvedeny na www.infoabsolvent.cz v sekci **Absolventi a trh práce** → v záložce **Zaměstnanost** → v podkapitole [Charakteristiky pracovníků vybraných skupin povolání](#).

Charakteristika zaměstnaných osob

Název skupiny povolání PEKAŘI, CUKRÁŘI (KROMĚ ŠÉFCUKRÁŘŮ) A VÝROBCI CUKROVINEK

Kód v klasifikaci zaměstnání CZ-ISCO 7512

Informace o vývoji zaměstnanosti ve skupině povolání

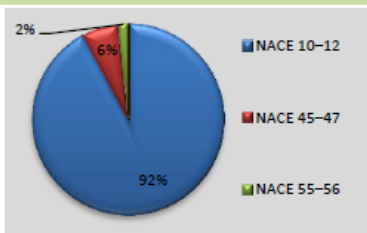
Počet zaměstnaných (2015)	19 000
Podíl skupiny povolání na trhu práce ČR (2015)	Průměrný*
Změna počtu zaměstnaných 2011-2015	Mírný nárůst
Průměrný počet volných pracovních míst evidovaných na úřadech práce (2015)	489
Průměrný počet uchazečů o zaměstnání evidovaných na úřadech práce (2015)	2 430
Míra nezaměstnanosti (2015)	Vysoká
Prognóza změny počtu pracovních míst do roku 2025	Mírný pokles
Nahrazovací poptávka do roku 2025	Nadprůměrná
Celkový počet pracovních míst, která bude třeba do roku 2025 nově obsadit	1 000

Detailní vymezení skupiny povolání:

Jedná se o pekaře, cukráře, výrobce čokolády a výrobce cukrovinek. Tyto osoby vyrábějí různé druhy chleba, koláčů a jiných výrobků z mouky, dále ručně vyrábějí čokoládové a jiné cukrovinky, kontrolují jakosti surovin k zajištění plnění národních specifikací, kontrolují čistotu zařízení a provozu před zahájením výroby z důvodu dodržování předpisů o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci, sledují teploty v troubách a vzhled výrobků při pečení, koordinují tvarování, vkládání do trouby, pečení, vytahování z trouby a ochlazování dávek chleba, rohlíků, pečiva a cukrovinek.

Klíčová odvětví pro tuto skupinu povolání

Potravinářský a tabákový průmysl (NACE 10–12)	podíl 92,0%
Velkoobchod, maloobchod a opravy motorových vozidel (NACE 45–47)	6,1%
Ubytování, stravování a pohostinství (NACE 55–56)	1,7%
Ostatní odvětví	0,3%
Odvětvová koncentrace	Nadprůměrná

Vzdělanostní profil skupiny povolání

stupeň vzdělání	podíl	stupeň vzdělání a obor vzdělání	podíl
SŠ bez MZ	74%	SŠ bez MZ Potravinářství (ISCED 541)	36%
SŠ s MZ	16%	SŠ bez MZ Výroba textilu, oděvů a obuvi, zpracování kůže (ISCED 542)	10%
ZŠ a bez	8%	ZŠ a bez Obecné vzdělání (ISCED 0)	9%
VOŠ a konzervatoř	1%	SŠ bez MZ Hotelnictví, restaurace, stravování (ISCED 811)	6%
Magisterské	1%	SŠ bez MZ Velkoobchod a maloobchod (ISCED 341)	6%
Bakalářské	0%	SŠ bez MZ Strojírenství, kovovýroba a metalurgie (ISCED 521)	4%
Doktorandské	0%	SŠ bez MZ Rostlinná a živočišná výroba a rybnářství (ISCED 621+624)	2%

Genderové a věkové charakteristiky skupiny povolání

Podíl žen	74%
Průměrný věk zaměstnaných (v letech)	41,1
Průměrný věk osob z této skupiny povolání vůči všem zaměstnaným v ČR	97%
% mladých pracovníků (mladších 35 let)	30%
% starých pracovníků (55 let a starší)	14%
Demografický potenciál (index podílu mladých pracovníků)	Nadprůměrný
Demografické riziko (index podílu starších pracovníků)	Podprůměrný
Podíl absolventů (absolvovali v posledních 5 letech)	5%
Atraktivita povolání pro absolventy	Nízká

Regionální rozložení zaměstnaných z této skupiny povolání

kraj	Skupina povolání	Všichni zaměstnaní
Moravskoslezský	14%	11%
Středočeský	13%	11%
Zlínský	11%	5%
Jihomoravský	9%	11%
Praha	8%	16%
Ústecký	8%	7%
Olomoucký	7%	6%

kraj	Skupina povolání	Všichni zaměstnaní
Plzeňský	5%	5%
Jihočeský	5%	6%
Královéhradecký	5%	5%
Karlovarský	5%	3%
Liberecký	4%	4%
Vysočina	3%	5%
Pardubický	3%	5%

Mzdová atraktivita

Medián mzdy (2015)	15 814 Kč
Podíl vůči mediánu průměrné mzdy v ČR	60%
Dynamika mzdy v porovnání s růstem mzdy v celé ČR (2011-2015)	Roste mírně pomaleji

* porovnání velikosti skupiny a dalších ukazatelů v Kartě povolání je pro danou skupinu provedeno vůči ostatním skupinám povolání definovaných na 4. úrovni klasifikace ISCO.

Kvalifikační požadavky pracovních míst

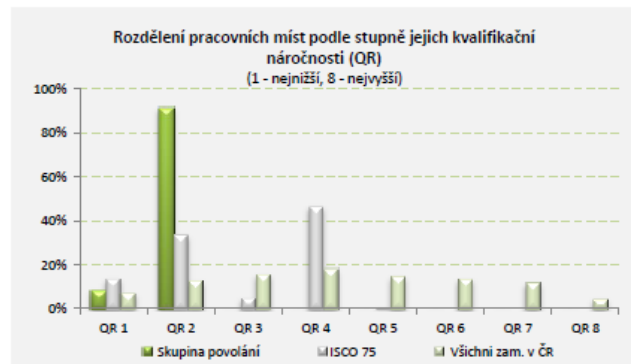
Název skupiny povolání PEKAŘI, CUKRÁŘI (KROMĚ ŠÉFCUKRÁŘŮ) A VÝROBCI CUKROVINEK

Kód v klasifikaci zaměstnání CZ-ISCO 7512

Pracovní charakteristiky skupiny povolání (PIAAC)

		Skupina povolání je
Schopnost dalšího učení	4,11	podprůměrná
Využití numerických dovedností	4,30	podprůměrná
Nezávislost	4,22	podprůměrná
Plánování	4,03	podprůměrná
Ovlivňování ostatních	3,54	podprůměrná
Využití písemných dovedností	3,54	podprůměrná
Využití čtenářských dovedností	3,32	velmi podprůměrná
Používání informačních technologií	2,50	velmi podprůměrná
Čtenářské dovednosti	240	v 1. decilu
Numerické dovednosti	246	v 2. decilu
Schopnost řešit problémy	232	v 1. decilu
Doba vzdělávání (v letech)	10,10	velmi podprůměrná

Kvalifikační náročnost pracovních míst (PIAAC, O*NET)

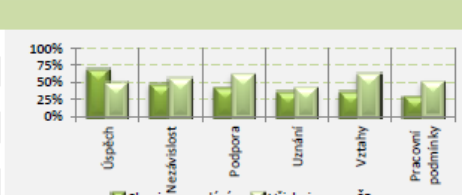
Pracovní orientace - obsah a styl práce (O*NET)

Realističnost - manuálně technické činnosti, práce se stroji a zařízeními	95%
Konvenčnost - systematická a přesná práce s fakty, čísly a daty s důrazem na detaily a přesnost	50%
Podnikavost - řízení a ovlivňování lidí, obchodní a ekonomické činnosti	33%
Kreativita - umělecké nebo kreativní činnosti	22%
Investigativnost - intelektuální a analytická složka, řešení problémů a jejich vyhodnocování	6%
Sociálnost - informační nebo poradenská činnost a pomoc lidem	0%

Pracovní hodnoty - náplň a význam práce (O*NET)

Úspěch - výsledkově orientované a umožňují používat pracovníkům své nejsilnější schopnosti	67%
Nezávislost - umožňují zaměstnancům pracovat nezávisle „na vlastní pěst“ a činit vlastní rozhodnutí	45%
Podpora - podporující řízení, které stojí za zaměstnanci	39%
Uznání - nabízí kariérní postup, potenciál pro vedení a prestiž	33%
Vztahy - umožňují zaměstnancům poskytovat služby druhým a spolupráci v přátelském prostředí	33%
Pracovní podmínky - dobré pracovní podmínky a jistotu zaměstnání	25%

Požadované obecné dovednosti a kompetence (NSP)

Měkké kompetence - jsou souborem požadavků potřebných pro kvalitní výkon jednotky práce, nezávislých na konkrétní odbornosti, ale na komplexních schopnostech člověka. Mají průřezový charakter a jsou napříč obory přenositelné a uplatnitelné.

Obecné dovednosti - jsou souborem obecných požadavků potřebných pro výkon práce, které zcela výhradně nesouvisí s určitým povoláním. Mají průřezový charakter a jsou napříč obory přenositelné a uplatnitelné.

Slovní hodnocení

Skupina povolání *pekaři, cukráři (kromě šéfcukrářů) a výrobci cukrovinek* patří mezi průměrně velké skupiny povolání. V posledních letech se jejich počet mezi zaměstnanými mírně zvýšil, avšak očekává se, že v příštích letech se poptávka po této skupině bude mírně snižovat. V roce 2015 připadalo na jedno evidované volné pracovní místo v této skupině povolání necelých 5 uchazečů. Pracovníci v této skupině povolání patří většinou mezi ty průměrně staré, což společně s velikostí skupiny znamená očekávanou nadprůměrnou nahrazovací poptávku v příštích letech. Téměř tři čtvrtiny pracovních míst obsazují v této skupině povolání ženy. Nejčastější kvalifikací osob v této skupině povolání je středoškolské nematuritní vzdělání s oborem *potravinnářství*. Na pracovní místa v této skupině povolání se hodí především lidé s pracovní orientací na manuálně technické činnosti. Od osob z této skupiny povolání je očekávána především schopnost uspokojování zákaznických potřeb a dále kreativita, spolupráce a flexibilita. Celkově jsou však požadavky na osoby z této skupiny povolání podprůměrné.

10. Závěr

Hlavním cílem této publikace bylo přinést komplexní zpětný pohled na problematiku **přípravy absolventů převážně středních škol a jejich přechodu na trh práce** – zaměřenou konkrétně na absolventy oborů Potravinářství a potravinářská chemie. Materiál je určen pracovníkům zabývajícím se koncepcí a směřováním odborného vzdělávání, ať už na úrovni celostátní (MŠMT, sektorové rady a oborové skupiny), či regionální (krajské úřady, školy), stejně jako zástupcům zaměstnavatelů a jejich sdružení z oblasti potravinářství, kteří se na koncepčním rozhodování podílejí spolu s představiteli resortu školství.

Počet absolventů potravinářských oborů na úrovni středních škol v období 2002–2013 výrazně poklesl, od roku 2014 jejich počet opětovně mírně roste a roste i jejich podíl na celku. Do roku 2013 bylo snížení počtu absolventů potravinářských oborů způsobeno spíše menším zájmem o tyto obory ze strany žáků, neboť se plynule snižoval podíl absolventů potravinářských oborů mezi absolventy středních škol (bez nástaveb). Od roku 2013 stojí za nárůstem počtu absolventů potravinářských oborů **zvýšení počtu absolventů potravinářských oborů s výučním listem (kategorie E a H)**. Počet absolventů maturitních oborů kategorie M v posledních 4 letech stagnuje a v předchozím období došlo k výraznému poklesu (jejich počet je nízký). Další pokles počtu absolventů se nepředpokládá, očekávají se malé výkyvy v jejich počtu. Ukazuje se, že i v době, kdy klesá počet přijímaných žáků celkově, se daří přijímat do těchto oborů nové žáky v téměř stejném zastoupení jako v předchozích letech.

Absolventi potravinářských oborů vykazují dlouhodobě vyšší nezaměstnanost, než je průměr v jednotlivých kategoriích. Z tohoto pravidla mírně vybočuje **kategorie H (střední vzdělání s výučním listem), kde se nezaměstnanost absolventů pohybovala na hranici průměru.** Vývoj míry nezaměstnanosti absolventů potravinářských oborů kopíruje trendy a časový vývoj nezaměstnanosti absolventů škol obecně, v roce 2018 dosahovala průměrných a mírně nadprůměrných hodnot. U absolventů s výučním listem kategorie H se nezaměstnanost pohybovala v roce 2015 na úrovni 12,5 %, do roku 2018 však došlo k výraznému snížení na 4,2 %; u méně náročných učebních oborů kategorie E poklesla míra nezaměstnanosti ve stejném období z 19,5 % na 9,2 %. Zejména v době špatné ekonomické situace měli absolventi potravinářských oborů maturitní kategorie M vysokou míru nezaměstnanosti. Pokles míry nezaměstnanosti těchto absolventů byl výrazný zejména mezi roky 2013 a 2014 a následně mezi roky 2015 a 2016. V roce 2018 se míra nezaměstnanosti u těchto absolventů pohybovala na úrovni 5,6 %, což je téměř o 2 p.b. více než průměr.

Zájem **absolventů učebních oborů Potravinářství a potravinářská chemie** pracovat po střední škole přímo v oboru je pod úrovní **průměru ze sledovaných skupin oborů**. V oboru se chce uplatnit pouze 32 % (oproti 42 % v průměru) a v příbuzném oboru plánuje pracovat 28 % (oproti 30 %), takže celkové procento těch, kteří chtějí nastoupit do jiného oboru, je zhruba 40 %. Nejčastějším důvodem, proč si chtějí absolventi hledat práci mimo obor, jsou **nízké platy v oboru** (34 %). Z hlediska srovnání s jinými obory je tento důvod výraznější (průměr 18 %). Čtvrtina absolventů uvádí mezi dalšími důvody **nedostatek pracovních míst a nevyhovující pracovní podmínky v oboru**. Přibližně pětina budoucích absolventů si chce najít práci mimo obor, protože tento obor **nepovažují za perspektivní**. Obdobné procento uvádí jako jeden z důvodů, že dostali **lepší pracovní nabídku v jiném oboru**. Možnosti uplatnění v oboru hodnotí žáci poměrně špatně; jen 8 % se domnívá, že získat zaměstnání lze velmi dobře, 40 % spíše dobře, naopak 42 % hodnotí tyto šance jako spíše špatné a 11 % jako velmi špatné.

Tuto situaci a odpovědi absolventů potvrzují také analýzy **porovnání shody mezi získaným vzděláním a vykonávaným zaměstnáním**, které vycházejí z dat Výběrového šetření pracovních sil. Mezi ekonomicky aktivními **absolventy učebních oborů Potravinářství a potravinářská chemie** ve věku 20–24 let jich 46 % pracuje na pozicích, které se zcela nebo částečně shodují s vystudovaným oborem. **U absolventů těchto oborů se úplná shoda mezi vystudovaným oborem a vykonávaným zaměstnáním objevuje v nižší míře, než je průměr všech absolventů s vyučením.** Mezi absolventy maturitních oborů na trhu práce najdeme více zastoupeny ty, kteří pracují v částečně shodě s vystudovaným oborem vzdělání (než je tomu u vyučených), protože klasické maturitní vzdělávání nesměřuje tak jednoznačně k uplatnění v konkrétních skupinách profesí, a jsou tudíž hranice pro určování shody volnější. Platí to i o absolventech oborů Potravinářství a potravinářská chemie.

Zaměstnavatelé působící v potravinářském odvětví se většinou nevyhýbají přijímání absolventů, ale pouze v malé míře je i preferují (přibližně 4 % zaměstnavatelů). Hlavními důvody pro rozhodnutí přijmout absolventy jsou především jejich **nezatíženost předchozími pracovními návyky** a jejich **flexibilita**. Část zaměstnavatelů oceňuje u absolventů škol jejich **novější teoretické znalosti** a **originalitu nápadů**. Na druhé straně 60 % z dotazovaných zaměstnavatelů uvádí, že na některé pozice **není možné přijmout absolventa bez předchozí praxe**. Více než polovina zaměstnavatelů se domnívá, že **absolventi mají nereálné představy o výši mzdy, pracovním zařazení či pracovní době** a také že mají **nedostatek praxe a pracovních zkušeností**. Část zaměstnavatelů si stěžuje i na nízkou úroveň pracovní morálky absolventů škol.

Spokojenost absolventů potravinářských učebních oborů s celkovou úrovní vzdělání je výrazně nad průměrem (89 % oproti 78 %). V souladu s oborovým zaměřením zde jsou **velmi dobře hodnoceny odborné praktické dovednosti a teoretické znalosti**. Rovněž podíl žáků, kteří jsou spokojeni se získanou úrovní všeobecných znalostí, schopnosti řešit problémy i schopnosti pracovat v týmu, je poměrně vysoký. Procento žáků spokojených se svou připraveností v cizím jazyce je nižší, ale nad úrovní průměru. Ke slabším místům výuky patří podle názoru žáků připravenost v oblasti práce na PC a z klíčových kompetencí oblast prezentačních dovedností.

V porovnání s ostatními zeměmi EU je podíl odvětví Potravinářského a tabákového průmyslu na celkové zaměstnanosti v ČR nadprůměrný – v roce 2014 byl v ČR podíl zaměstnaných osob v tomto odvětví 2,3 %, v průměru EU činí tento údaj 2,1 %. Podle prognóz vývoje zaměstnanosti ČR do roku 2025 se očekává snížení počtu pracovních míst. Ten by se měl mezi roky 2014 a 2025 snížit zhruba o 13 tisíc, tedy přibližně o 11 %, ale bude potřebné obsadit uvolněná pracovní místa v důsledku odchodu pracovníků, a to především do důchodu (zhruba 22 tisíc osob).

Pro doplnění informací k charakteristice profesních skupin jsou k dispozici i tzv. „karty povolání“, které obsahují podrobné údaje v číselné i grafické podobě o charakteristice osob vykonávajících danou profesi i kvalifikační požadavky příslušných pracovních míst.

Už v období ekonomické krize pociťovaly nedostatek pracovníků v určitých profesích až dvě třetiny zaměstnavatelů v potravinářském odvětví. Zaměstnavatelé postrádali zejména pekaře/pekařku, prodavače/prodavačku, řezníka/řeznici, mistra výroby či technologa, sladovníka i cukráře/cukrářku. S rostoucí úrovní vzdělání zaměstnanců roste i význam, který zaměstnavatelé přikládají jednotlivým kompetencím. Za nejdůležitější znalosti, dovednosti a schopnosti zaměstnanců označili zaměstnavatelé v oblasti potravinářství schopnost nést odpovědnost, schopnost týmové práce, čtení a porozumění pracovním instrukcím a ochotu učit se.

Informační systém o uplatnění absolventů škol na trhu práce

Vítejte Váš v informačním systému ISA+, který Vám nabízí pomoc při hledání vzdělávací a profesní dráhy. Najdete zde všechny školy a obory vzdělávání, informace k přechodu na trh práce i do dalšího vzdělávání. Při výběru povolání Vám pomůže i Profi test nebo prezentace pracovních činností. Velkým přínosem je ISA+ pro žáky se zdravotním postižením i pro ty, kteří mají studijní problémy.

- KAM NA ŠKOLU obory, školy a profese**
 - [Výběr podle oboru](#)
 - [Výběr podle školy](#)
 - [Výběr podle povolání](#)
 - [Výběr podle videa](#)
 - [Výběr podle obrázků](#)
 - [Profitest](#)
- ABSOLVENTI ŠKOL A TRH PRÁCE**
 - [Vzdělávání a volba oboru](#)
 - [Využití vzdělání](#)
 - [Požadavky zaměstnavatelů](#)
 - [Nezaměstnanost](#)
 - [Zaměstnanost](#)
 - [Publikace](#)
- BEZ BARIÉR až na trh práce**
 - [Volba školy pro žáky se ZP](#)
 - [Absolventi se ZP a trh práce](#)
 - [Předčasné odchody ze vzdělávání](#)
 - [Statistické přehledy](#)
- JAK NA TO rady a doporučení**
 - [Jsem na základce](#)
 - [Jsem na střední](#)
 - [Jsem už dospělý](#)
 - [Jsem poradce](#)

Výrazně inovovaný informační systém ISA+ pomáhá **žákům základních škol** při volbě oboru vzdělání a výběru střední školy, **žákům středních škol** při rozhodování o pokračování ve vzdělávání a při přechodu na trh práce, **výchovným-kariérovým poradcům a učitelům** při poskytování kariérového poradenství a výuce témat Úvodu do světa práce, **managementu škol** při úpravách vlastní vzdělávací nabídky a tvorbě školních vzdělávacích programů.

VÝZNAMNÉ MOŽNOSTI SYSTÉMU:

- možnost **výběru oborů i školních vzdělávacích programů (ŠVP)**,
- **nové videoukázky** – představují práci v technických profesích i přípravu na ně,
- **profitest** – pomůže žákům základních škol při výběru oblasti vzdělávání,
- **výběr podle obrázků** – poskytuje snadnější orientaci ve vzdělávací nabídce SŠ,
- **bez bariér až na trh práce** – nová sekce věnovaná problematice žáků se zdravotním postižením a tématu předčasných odchodů ze vzdělávání,
- **jak na to - rady a doporučení** – různé užitečné informace pro uživatele systému,
- **syntetické stránky** – obsahují soubor informací ke každé skupině oborů,
- **filtry vzdělávací nabídky** – podle zdravotního postižení, vzdálenosti od bydliště, formy studia, zřizovatele, ŠVP,
- **fulltextové vyhledávání** – najde na ISA+ odkazy související se zadaným výrazem.

O inovaci a obsah systému ISA+ se stará Národní ústav pro vzdělávání v rámci udržitelnosti projektu **Kariérové poradenství v podmínkách kurikulární reformy (VIP Kariéra II - KP)**.